Izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka lir 15, na šestih straneh lire 20; zaostale številke dvojno. Celoletna naročnina lir 800, polletna lir 420, trimesečna lir 220. Uredništvo in uprava: Trst, ulica Montecchi št. 6/II. nadstr. - tel. štev. uredništva 93-073, 93-806; tel. štev. uprave 90-247. Dopisi se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Oglasi: v širokosti enega stolpca za vsak milimeter lir 30. Oglasi se plačajo vnaprej.
POSTNINA PLACANA V GOTOVINI - SPEDIZIONE IN ABBON. POSTALE

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S. T. O.

Kongres Komunistične partije STO

se začne v petek, 9. februarja ob 18. uri v dvorani Kina ob morju.

OBNOVLJENA IZDAJA LETO III. ŠTEV. 111 — TRST SOBOTA, 3. FEBRUARJA 1951. — CENA 15 LIR

Narodi ojačujejo borbo za mir

Dogodki zadnjih tednov so z vso jasnostjo dokazali, da netilci vojne nadaljujejo s svojim zločinskim delovanjem, ki si prizadeva razpihovati vojnohujskaške histerije in pospešiti oboroževalno tekmovanje. Ti dogodki izpričujejo, da so vlade številnih evropskih držav, članic Atlantskega pakta, voditelji desničarskih socialističnih in katoliških strank, kakor tudi voditelji ostalih buržoaznih strank stopili na pot neposredne izdajstva narodnih koristi lastnih držav, na pot podpiranja napadalnih načrtov svojih ameriških gospodarjev. Vlada narodnega izdajstva v Franciji je proti jasno izraženi volji vsega francoskega naroda pristala na oboroževanje Zahodne Nemčije. Na povelje Trumana pripravljajo angleški laburisti ogromen program oboroževanja, ki prinaša s seboj novo strašno znižanje življenjske ravni širokih množic britanskega ljudstva. S svojo cinično zavrnitvijo pogajanj z Nemško ljudsko republiko, kljub volji vsega nemškega ljudstva, sta osvete željni hitlerjanec Adenauer in socialistični izdajalec Schumacher odkrito priznala svoj namen zasledovati politiko, ki po ukazu ameriških imperialistov razdeljuje Nemčijo, ustvarja v Zahodni Nemčiji fašistično armado, militarizira gospodarstvo, pripravlja neposredno vojaško zavezništvo z Združenimi državami in njihovimi evropskimi pomagači.

Dvajset dni je preteklo, odkar je general Eisenhower, opolnomočeni poslanec ameriških napadalcev, obiskal prestolnice maršaliziranih držav Evrope. Tisti, ki so ga poslali v Evropo, so mislili, da kot jim je uspelo s pomočjo pokvarjenih buržoaznih državnikov, desničarskih socialistov, katolikov itd. privabiti v mreže Marshallovega načrta nekatere evropske države in jih pozneje potegniti v napadalni Atlantski pakt, jim bo še lažje uspelo obnoviti nemški militarizem, ponovno vzpostaviti stalno armado v Vzhodni Nemčiji in jo dopolniti s topovsko hrano drugih evropskih držav ter zagnati potem armado proti miroljubnim narodom Sovjetske zveze in ljudskim demokracij. Truman je izjavil: «Eisenhower bo imel v Evropi isto vlogo, kot jo ima Mac Arthur v Aziji».

Toda poslednje vesti, ki prihajajo iz vzhodne Evrope dokazujejo, da zločinski načrti ameriških napadalcev zadevajo ob odločni odpor narodov, ki se borijo za mir, proti novi imperialistični vojni.

Med Eisenhowerjevim bivanjem v Evropi ni niti za en dan prenehalo silno protestno gibanje milijonov oseb proti ponovni militarizaciji Zahodne Nemcije, proti podpori ki jo nudijo ameriškim napadalcem izdajalske vlade evropskih maršaliziranih držav, Milijonske množice so se udeležile zborovanj in protestnih manifestacij v Franciji, Italiji, Veliki Britaniji, Nemčiji in Belgiji ter v drugih državah pod geslom: «Pojdi iz Evrope, Eisenhower!», «Amerikanci, vrnite se domov!» Na milijone delavcev se je udeležilo protestnih gibanj proti obnavljanju fašistične armade v Zahodni Nemčiji, proti načrtom oborožitve in militariziranja lastnih dežel. Toda to so le prvi znaki silnega ogorčenja, ki ga vzbuja atentat ameriških imperialističnih napadalcev na življenje in svobodo evropskih narodov. To je šele začetek slavne bitke narodov za mir in bodočnost človeštva.

Ce že prvi Eisenhowerjevi poskusi ustanovitve napadalne armade v Evropi povzročajo med ljudskimi množicami takšen odpor, si je lahko jasno predočiti, kako obširno bo postalo v bodočnosti to gibanje borcev za mir v vseh deželah.

Vladajoči krogi Francije, Italije, Velike Britanije, Zahodne Nemčije, ki upogibajo svoje hrbtenice pred ameriškimi imperialisti, se zaman trudijo, da bi udušili gibanje narodov v borbi za mir, in se zaman poslužujejo zastrahovanja, nasilja in policijske samovoljnosti. Zverinska surovost Scelbove policije, ki streljа na mirne manifestante v Italiji, nov val zatiranja in aretacij partizanov miru in demokratičnega tiska v Franciji, v Zahodni Nemčiji, v Belgiji in drugih državah, ne samo izziva vedno večje ogorčenje ljudstva, temveč poraja tudi širjenje množičnega gibanja za obrambo miru.

Mogočen polet ljudskega gibanja za mir, ki združuje milijone oseb, katere so še pred kratkim bile neodločne ali izven borbe za mir, postavlja pred organizirano gibanje Partizanov miru nove važne naloge za razširitev tega gibanja na terenu, za ojačitev delovanja krajevnih in nacionalnih odborov miru, za njih organizacijsko utrditev, za dvig njihovega vpliva in razvoj pobud v borbi za mir.

Partizani miru v Franciji, Italiji, Veliki Britaniji, v Vzhodni Nemčiji in drugih državah se sedaj zelo resno trudijo, da ustanovijo nove krajevne odbore miru, v katerih naj sodelujejo predstavniki vseh političnih struj. S tem vzpostavljajo žive in vsakodnevne stike s prebivalstvom vsakega kraja, vsakega predela in vsake hiše, z delavci vsakega podjetja; organizirajo temeljite diskusije o sklepih drugega svetovnega kongresa partizanov miru; oni prevzemajo vodstvo konkretnih akcij in množičnih manifestacij ljudstva proti pripravam na novo vojno, za obrambo miru. Vse te pobude, kakor tudi vsi drugi načini delovanja nacionalnih in krajevnih odborov miru so zelo važne za ojačitev in razčiritev mirovnega gibanja za zmago miru po vsem svetu.

Po vzgledu junaških francoskih borcev za mir organizirajo partizani miru Vzhodne Nemčije, Anglije, Belgije, Holandske nacionalna posvetovanja in množično zbirajo podpise na protestno noto proti oborožitvi Vzhodne Nemčije. Poziv britanskega odbora miru, ki je bil sestavljen za to ljudsko posvetovanje izjavlja: «Niže podpisani protestiramo proti oborožitvi Nemčije pod kakršno koli obliko. Zahtevamo od vas, da volite proti kakršnem koli predlogu, ki si prizadeva oborožiti Nemčijo in da pomnožite svoje napore za preprečitev tega oboroževanja...» V vseh teh deželah je bilo razposlanih in tudi že podpisanih na sto tisoče takih izjav. Na poskuse povleči njihove dežele v nove vojne pustolovščine pobesnelih sovražnikov miru odgovarjajo poštene osebe vsepovsod z «NE».

Zveste načelom narodne neodvisnosti in proletarskega internacionalizma, stopajo v prvih vrstah borcev za mir komunistične partije Italije, Francije, Velike Britanije, Zahodne Nemčije in drugih držav in pozivajo svoje narode, naj se strnejo v enotno fronto proti oborožitvi Nemčije. Vsem svojim organizacijam so te partije pokazale potrebo objasniti širokim ljudskim množicam, da je borba proti oborožitvi Nemčije nerazdružljivo povezana z borbo proti oborožitvi njihovih lastnih dežel, da je borba proti oboroževanju Nemčije — borba za mir. Istočasno so komunistične partije izrazile svojo pripravljenost, aktivno sodelovati skupno z vsemi poštenimi osebami pri kakršni koli akciji, ki bi mogla služiti stvari miru.

Ameriški imperialistični napadalci se ob podpori reakcionarnih vlad in strank kapitalističnih držav trudijo, da bi podvrgli azijske in evropske narode krvavemu terorju in jim tako vsilili svoje zločinske načrte. Toda vedno bolj jasno postaja, da so ti poskusi obsojeni na popoln polom. Ameriški napadalci so poslali milijarde dolarjev in milijone ton orožja, da bi zadušili osvobodilno borbo kitajskega naroda. Vse to jim ni nič pomagalo: skupno s svojo lutko Cangkajškom so bili izgnani iz Kitajske in drugega niso dosegli kot nespravljivo sovraštvo velikega kitajskega naroda. Z barbarskim uničevanjem mest in zverinskim nesarjenjem mirnega prebivalstva so ameriški napadalci računali, da bodo prisilili na kolena junaški korejski narod. Doživeli so pa še neviden vojaški poraz in želi globoko sovraštvo korejskega in vseh azijskih narodov. Z napori, da bi ponovili v še večji meri strahote druge svetovne vojne, ne bo uspelo ameriškim imperialistom drugo, kot dvigniti ogorčenje in divje sovraštvo evropskih narodov. Drugega jim ne bo uspelo, kot ojačiti aktivno borbo za mir.

Svetovno gibanje Partizanov miru je dobilo mnogo važnih bitk v borbi proti imperialističnemu napadu. Z vsakim dnem se njegove vrste večajo. Veliko zborovanje miroljubnih narodov, ki se je vršilo v Varšavi je jasno pokazalo smernice in cilje gibanja za obrambo miru. V Varšavi je bil izdelan edini pravični akcijski program. V sedanjem trenutku postaja temeljne važnosti točka programa, ki narekuje, naj se vse dvigne proti poskusom, zanetiti novo žarišče vojne v Nemčiji. Mir ne pride sam, treba si ga je priboriti! Vedno naraščajoča enotnost sil vseh ljudi dobre volje, čvrsta volja ohraniti mir, odločne akcije v obrambo miru morajo privesti do popolne osamitve ameriških napadalcev, morajo prisiliti netilce vojne na umik.

(Uvodnik lista «Za trajen mir in ljudsko demokracijo» od 26. I. 1951.)

Mac Cloy je pomilostil nacistične zločince

FRANKFURT — Visoki ameriški komisar za Nemčijo general Mac Cloy je odredil nadaljnjo amnestijo za nacistične vojne zločince, ki so bili obsojeni na smrt, ker so bili krivi iztrebljenja milijonov pripornikov v raznih taboriščih. Med njimi so večinoma generali in oficirji SS, ki so bili glavni krivci množičnega pobijanja ljudi v taboriščih Dachau, Mautchausenu, ki so sodelovali pri razrušitvi židovske četrti v Varšavi in pa pri pokolju v Lidicah. Mac Cloy je pri tem izjavil, da je treba vrniti čast nemškemu vojaku.

Poleg oficirjev SS je bil izpuščen na svobodo tudi eden glavnih podpornikov Hitlerja, največji nemški fabrikant orožja Krupp, za katerega so Sovjeti že leta 1945 zahtevali smrtno kazen.

ZDA so z izsiljenim glasovanjem v OZN zavlekle vojno v Koreji

Eisenhower je moral priznati da se Evropa noče boriti za interese ZDA

Nove milijarde za oborožitev Združenih držav in Anglije - Po vsej Ameriki se širijo stavke proti draginji in novim davkom - «Brez evropskega trga bi propadel ameriški način življenja»

V ponedeljek se je ponovno sestal politični odbor OZN, da bi proučil predlog Amerike, s katerim obtožuje LR Kitajsko kot napadalko proti Mac Arthurjevi armadi.. Ze pred zasedanjem so nekatere države, med njimi Indija videle veliko nevarnost za ureditev zadev Daljnjega Vzhoda v primeru, če bi bila sprejeta ameriška resolucija. Vlada v Pekingu je tudi izjavila, da bi smatrala za sovražno dejanje s strani OZN, če bi bila ta resolucija sprejeta.

Zato so predstavniki arabsko- azijskega bloka 12 držav predložili novo resolucijo, v kateri zahtevajo sestanek sedmih držav (ZSSR, LR Kitajska, ZDA, Vel. Britanija, Francija, Indija in Egipt), ki naj se pogode za premirje v Koreji. Po premirju pa naj bi pristopili k nadaljnjemu reševanju korejskega spora.

Toda ta predlog, ki je skušal posredovati v tem napetem trenutku med ZDA in Kitajsko, je naletel na najhujši odpor ameriških imperialistov. Za vsako ceno so skušali izsiliti od svojih satelitov, ki tvorijo v OZN večino, obsodbo Kitajske republike. Njihov namen je, da bi mogli proti Kitajcem nastopiti s sankcijami in v danem trenutku tudi z vojaško intervencijo.

V sredo je volivni stroj ZDA odbil vse druge posredovalne predloge, med njimi indijski predlog s 27 glasovi proti 18 in 14 vzdržanimi. Končno je prišlo do glasovanja o ameriški resoluciji, za katero so Američani mobilizirali z velikim pritiskom vse ameriške in atlantske države. Za ameriški predlog je glasovalo 44 delegatov, proti njemu 7, 8 pa se jih je vzdržalo.

S to, od Amerike izsiljeno odločitvijo, se bodo sovražnosti v Koreji samo zavlekle, razširilo se bo območje vojne ter ustvarila resna nevarnost za novo svetovno vojno, je izjavil indijski delegat Benegal Rau. Pred glasovanjem o ameriškem predlogu ni dovolil predstavnik ZDA nobene diskusije več, temveč samo 7 minut vsakemu delegatu za glasovalno izjavo; ta njegova zahteva je bila sprejeta z glasovi ameriškega bloka.

Po končani seji političnega odbora OZN je predstavnik Indije obžaloval, da ni bila sprejeta resolucija 12 azijskih držav, s katero bi bilo mogoče doseči premirje na Koreji v 24 urah.

Po Eisenhowerjevem obisku v Evropi se že kažejo prve posledice. Tako je angleški prvi minister Attlee sporočil v spodnji zbornici, da bo treba ponovno zvišati oborožitvene stroške za triletje 1951-54 za nadaljnjih 1100 milijonov funtov šterlingov. Za vojsko bo torej, če ne bo nadaljnjih povišanj, Anglija porabila 4 milijarde 700.000 milijonov šterlingov. Da bo mogla kriti potrebe oboroževanja, bo znatno znižala proizvodnjo predmetov za civilne potrebe, poleg tega pa bo na škodo domačih potrošnikov morala povišati izvoz v inozemstvo. Državni pripračun bo znižan v postavkah civilnih potreb, kot so zidanje bolnišnic, šol in stanovanj; uvesti pa mislijo še nove takse. Obenem je sporočil prvi minister, da bo vpoklicanih 235 tisoč vojakov in oficirjev v rezervi. Proti tem slabo obetajočim sporočilom se je dvignilo mnogo laburističnih poslancev, ki so v svojih govorih ostro napadali to blazno vojno politiko laburistične vlade.

Po svoji vrnitvi iz Evrope se je general Eisenhower sestal najprej s Trumanom, v četrtek pa je poročal v kongresu o svojih «uspehih» med atlantskimi zavezniki. Priznati je moral ameriškem poslancem, da so Evropejci sprejeli njegove načrte zelo slabo. Povsod vlada pesimizem in malodušje. Toda, je dodal general, treba je imeti potrpljenje z našimi zavezniki. Francija bo dala na razpolago 25 divizij, Italijani pa bodo dali še več. Kongresu je najavil, da bo kmalu pozvan k zgodovinskim odločitvam, predvsem kar se tiče oborožitve Evrope. «Ne moremo zgubiti evropskih tržišč mangana, bakra in urana. Brez evropskega trga bi propadel ameriški način življenja». Da odvrnejo ZDA Evropejce od komunizma, morajo pošiljati v Evropo orožje.

Za stroške oborožitve bodo uvedeni v Ameriki novi davki v znesku 16 miljard dolarjev; od tega 10 miljard takoj, ostalo pa kasneje. Proti tem ukrepom in naraščajoči draginji se vedno bolj širijo stavke. Naj večja stavka je 34 železnicah, kjer stavkana dezet tisoče železničarjev. V velikih mestih, vštevši New York, pa so stopili v stavko avtobusni in tramvajski vozači.

Kongres KP STO se začne v petek ob 18. uri

Partija gre ojačena na svoj III. kongres

Se malo dni nas loči od III. rednega kongresa naše Partije, ki bo v dneh 9., 10. in 11. februarja v dvorani Kina ob morju. Kongres se začne v petek 9. t. m. ob 18. uri. Na njem bodo obravnavane sledeče točke:

1. izvolitev predsedstva;
2. izvolitev delovnih komisij;
3. delovanje in naloge Partije v borbi za mir, za blaginjo in svobočino (Vittorio Vidali - generalni sekretar KP STO) in diskusija;
4. borba proti titofašizmu (Karel Siškovič-Mitko);
5. poročilo Centralne kontrolne komisije (Leopoldo Gasparini);
6. Sklepi in odobritev resolucij;
7. Izvolitev Centralnega komiteja Komunistične partije STO.

Partija prihaja na kongres z zelo pozitivno bilanco. Ze sedaj je mogoče reči, da je leto 1950. pomenilo za Komunistično partijo STO velik napredek. Partija se je namreč v teku tega leta razširila s stotinami novih članov, s širokimi ljudskimi akcijami, je ojačila svoj vpliv in svoj ugled kot voditeljica delavskega razreda ter onih, ki se bore za mir. Tekom leta je v splošnem izboljšala vse svoje delovanje. Ta razvoj in okrepitev sta se pokazala posebno v teku priprav na sam kongres.

Vpisovnaje članov za leto 1951. je bilo v počastitev kongresa dokončano v predvidenem roku; le v nekaj sekcijah je treba rešiti še kak posamezni primer.

Pripravo kongresa so označevale zlasti stotine celičnih sestankov, na katerih so se temeljito preučili organizacijsko-politična linija Partije, njeni uspehi, njene šibkosti in pomanjkljivosti in kjer je iz samih diskusij izšlo mnogo predlogov in načinov, kako izboljšati vse delo Partije v letu 1951.

Na drugih sestankih so bili izbrani delegati, ki bodo predstavljali posamezne celice na kongresu.

Toda diskusije se niso ustavile v samih celicah, temveč so se nadaljevale na sekcijskih zborovanjih v še krepkejšim, bolj kritičnim in samokritičnim doprinosom glede vseh vprašanj, ki so jih v svojih poročilih iznesli sekretarji.

Po diskusijah so bile tako v celicah kot na sekcijskih zborovanjih volitve komitejev, ki bodo v tem letu vodili delovanje Partije. Najboljši tovariši, oni, ki so pokazali največjo navezanost na Partijo in so se najbolj odlikovali v raznih panogah delovanja, so bili izvoljeni.

V pripravah na kongres se je tudi videlo, da teren pomaga svojemu vodstvu pri določanju politično-organizacijske linije Partije s pomočjo desetin in desetin predlogov, nasvetov in člankov o najrazličnejših vprašanjih, ki so bili objavljeni v našem tisku.

Predkongresna dela so dokončana. Z zaupanjem pričakujemo sedaj III. kongresa in v gotovosti, da bo iz tega zasedanja izšla jasna ona linija, ki bo vodila Partijo po poti borbe za mir, delo in svobodo.

Občinske volitve

Pretekli teden je poveljstvo cone sporočilo, da bodo v teku tekočega leta občinske volitve v vseh občinah cone A STO in sicer po določbah, ki jih bo kasneje izdala VU.

Istočasno je poveljstvo cone sporočilo tudi, da je bilo o tozadevnem sklepu obveščeno tudi predsedstvo cone in da bo obvestilo občinske uprave ter jih pozvalo, naj pripravijo vse potrebno za volitve, katere morajo biti zaključene najkasneje do 31. decembra t. l.

"VSE LJUDSTVO SE MORA SEZNANITI Z NOVO TEHNIKO BOJEVANJA„

Tito hoče spremeniti državo v eno samo vojaško taborišče

Množične organizacije so samo krinka za popolno militarizacijo jugoslovanskega ljudstva
Novo posojilo za oboroževanje v znesku 100 milijonov dolarjev - Z novim sistemom razdeljevanja blaga zo zopet in še hujše prizadeti delavci, ki so jim zopet znižali plače

15. januarja 1951. je stopila v veljavo odločba o novi ureditvi prodaje blaga. V njej je vsebovana cela vrsta novotarij, s katerimi se ukinja prodaja na nakaznice tekstilnega blaga in industrijskih proizvodov. Toda prosta prodaja blaga pa se izvaja po mnogo višjih cenah kot doslej. Titovci so hoteli ta ukrep prikazati kot borbo proti špekulantom zlasti še proti kulakom. Tako je minister Osman Karabegovič izjavil, da «se je ojačila v letu 1950 špekulacijska delavnost kulakov, katerim je uspelo ogromno dvigniti cene poljskim pridelkom».

Ker seveda titovci niso bili zmožni a tudi niso hoteli preprečiti velikanskih dobičkov, je ljudska nevolja vedno bolj naraščala proti špekulantom. Da bi pokazali «dobro voljo», da se hočejo boriti proti kulakom in špekulaciji, so titovci odpravili nakaznice obenem pa povišali cene za tri do štirikrat od dosedanjih. Pri tem seveda delajo propagando, češ tudi kulaki morajo sedaj štirikrat dražje plačati industrijske izdelke in se bodo tako njihovi dobički znatno zmanjšali. Toda tudi ta prevara ni prepričala delavcev. Kajti dobro vedo, da bodo veliki kmetje temu primerno zvišali cene tudi kmečkim pridelkom in bo tako delavec ponovno prikrajšan.

Z novo razdelitvijo delavcev po kategorijah so vsi delavci, posebno še specialisti težko prizadeti. Ne le, da prejemajo mnogo nižjo plačo, temveč prejmejo v garantirani preskrbi znatno manj živeža. Le redke kategorije delavcev kot so one pri militariziranih podjetjih, so ostale na dosedanjem, ali pa se je njihov položaj celo nekoliko zboljšal.

Dočim titofašisti lahko z delavci počenjajo kar se jim zljubi, pa je položaj pri kmetih prav obraten. Kmet ima danes mnogo več prostosti, predvsem seveda kulak, ki je gospodarsko neodvisen. Ne le da more prodajati vse svoje previške po svobodnih cenah, temveč ne oddaja državi niti za obvezen odkup. Tako prinaša Slovenski poročevalec od 30. januarja t. l. nadvse poučne podatke o obveznem odkupu v januarju. «V nekaterih okrajih — piše titovsko glasilo — je odkup masti naravnost škandalozen, tako v novomeškem okraju (2.5 odst. plana), trbovlješkem (4.4 odst.), sežanskem (6.4 odst.) in murskosoboškem (8 odst.). Zaostanke iz lanskega leta je izterjal le mariborski okoliški okraj, polovica vseh okrajev pa z izterjavo še ni začela.» Nič bolje ni z odkupnim planom mleka ki se v glavnih okrajih giblje med 11.5 in 28 odst., pri čemur pa maščobnost mleka iz dneva v dan pada. Skoro nič bolje ni z odkupom vina, krompirja, žita, koruze, ajde, prosa in fižola. Potrošniki Maribora in Ljubljane še danes niso prejeli vseh količin krompirja, ki jim pripadajo.

Tem bolje od gospodarskih planov pa se izvajajo vojaški in oboroževalni plani. Namen fašistične klike je, da čim prej vojaško organizira vse sposobne ljudi, moške in ženske. Na nedavnem zborovanju Zveze borcev Slovenije je poročal njen predsednik Ivan Maček, da je v to organizacijo že danes v Sloveniji vključenih okrog 135.000 članov. Dodal pa je, da je to še vse premalo in da bi morala organizacija zajeti vsaj 200.000 Slovencev Pri tem se je skliceval na Titove besede: «pripravljajmo se na vojno, kakor da bo jutri». V svojem govoru je Maček posebno povdarjal, da mora Zveza borcev postati pobudnik izvenarmadne vzgoje širokih ljudskih množic. «Vsako vojno — je utemeljeval ta provokator — ki bi nam jo vsilili, moramo spremeniti v vseljudsko vojno, v kateri ne bo sodelovala samo naša armada, temveč tudi milijonske množice naših narodov.» Temu primerno je bila tudi sprejeta resolucija, v kateri se zahteva da se mora ljudstvo temeljito seznaniti z moderno tehniko bojevanja in obrambe. Izkušnje NOB je treba dopolniti s spoznavanjem moderne tehnike. Zveza borcev mora postati iniciator izvenarmadne vzgoje ljudstva. Skrbeti mora, da dobi delo množičnih organizacij in društev, zlasti ljudske tehnike, fizkulture, Rdečega križa in gasilstva več vsebine izvenarmadne vzgoje.

Za vso to pospešeno mobilizacijo in oboroževanje pa potrebuje fašistična vlada novih sredstev. Ponovno se je zato obrnila na ameriško vlado in zunanje ministrstvo ZDA nujno proučuje predlog, da se Jugoslaviji dodeli za njeno oboroževanje nadaljnjih 100 milijonov dolarjev.

Ridgwayeva ofenziva ni rodila zaželenega uspeha

PROTINAPAD KOREJCEV na osrednjem bojišču

Že ves teden trobijo Mac Arthurjeva poročila o neki protiofenzivi vojske «Združenih narodov» ter o nazadovanju korejske ljudske vojske in kitajskih dobrovoljcev. Resnici na ljubo pa gre tu le za «napredovanje» na ozemlju, ki je bilo že več časa brez gospodarja. Ljudske sile niso v svojem divjem begu proti jugu mogle niti dohajat bežečih Američanov.

Iz okrožja Kanso so dospele vesti o grozovitostih, ki so jih tamkaj povzročile hijene Mac Arthurjeve in Sigmanrijeve vojske za časa štiridesetdnevne okupacije. Samo v okraju Synden je bilo tedaj na grozovit način ubitih 2560 oseb, med katerimi je bilo 270 žena in 490 otrok.

Kljub vsem grozovitostim napadalcev pa je morala korejskega ljudstva visoka. Vedno večji je odpor proti sovražniku. Vedno nove sile se pridružujejo partizanskim skupinam in osvobodilni vojski. Zlasti partizanske skupine zadajajo sovražniku v zaledju hude izgube. To večkrat priznavajo v svojih poročilih celo ameriški poveljniki.

V zadnjih dneh so se bile srdite jurišne borbe na odseku bojišča južno od Seula. V te jurišne borbe so Američani porinili tuje vojake, zlasti Turke, Grke in dr., sami pa se drže bolj zaledja. To je vsekakor «dobro plačilo» za lutke. . .

Po sedmih dneh Ridgwayeve ofenzive so razvršćene ameriške in satelitske čete nekako ob črti Suwon - Kumyangiang - Ičon - Sonju - Yongwol - Kangnung.

Iz zadnjih poročil je razvidno, da se je pričela protiofenziva ljudske vojske. V teku so ostre borbe zlasti v osrčju bojne črte, kjer je ljudska vojska obkolila večje število ameriških in francoskih edinic. Američani so sicer poslali na pomoč večje čtevilo bombnikov in lovcev, toda kot kaže brezuspešno, kajti ljudska vojska ima varna zaklonišča v številnih predorih tamkajšnje železnice. Tudi na področju Kumgjangang so v teku zelo ostri boji.

Ameriško vojno brodovje še vedno obstreljuje obalna mesta in pristaniške naprave v Severni Koreji; bombniki pa še vedno bombardirajo Pyongyang in druga mesta ter vasi severno od 38. vzporednika. Glavni stan 5 zrakoplovne skupine je potrdil, da je bilo zaradi bombardiranja v januarju uničenih med drugim tudi 21.000 «civilnih stavb».

Posebni dopisnik «Izvestja» je te dni sporočil, da so našli pri zajetih ameriških vojakih slike množičnega ubijanja civilnega prebivalstva. Dopisnik pravi, da grozodejstva v veliki meri prekašajo zločine, ki so jih počenjali nacifašisti.

Iz nekega poročila takoimenovanega ministrstva za socialne zadeve pri Sigmarijevi vladi je razvidno, da je bilo po dosedanjih podatkih ugotovljeno, da so ameriški in satelitski vojaki odgnali iz severnih pokrajin proti jugu 3.629.512 deportirancev. V to število pa niso všteti vsi oni, ki so bili ubiti ali pa so zmrznili na poti proti jugu.

Tržaško vprašanje in ohranitev miru

General Airey je beograjskemu dopisniku švicarskega lista «Neue Tuericher Zeitung» dal pred kratkim zelo zanimive izjave v zvezi s Svobodnim tržaškim ozemljem s posebnim ozirom na bližajoče se občinske volitve v anglo-ameriški coni. Izrazil je upanje, da se volitve ne bodo izvajale zopet v znamenju jugoslovansko-italijanskega sovraštva.

«Politika ZVU v Trstu — je izjavil poveljnik okupacijskih čet — se ni spremenila, temveč ostaja še vedno na temeljih trojne note od 20. marca 1948». Dodal pa je, da Zahodne države žele, da bi se tržaško vprašanje rešilo v sporazumu med Jugoslavijo in Italijo. Do sem nič novega. Ponavljanje in pogrevanje starih predlogov, zlasti predloga tajnika angleškega zunanjega ministra Daviesa, s katerim naj bi se zaključilo barantanje za naše Ozemlje med Degasperijevo in Titovo vlado na škodo tržaškega prebivalstva. S tem je angleški general skušal priliti zopet nekoliko oja na pojemajoči ogenj italijanskega ovinizma, ki je v zadnjih letih izgubil pri nas mnogo na svoji moči. Na drugi strani pa naj bi bila ta izjava doprinos k barantanju, ki je kljub prizadevanju treh zahodnih velesil zastalo spričo velikega odpora domačega prebivalstva.

Zmotno bi bilo seveda misliti, da bo takšna izjava le za las premaknila sedanje stanje v tržaškem vprašanju. Kajti znano je, da imajo predstavniki zahodnih velesil pri nas več želez hkrati v ognju. Poleg «božanja po licu» za italijanske iredentiste z znano trojno noto, ki jo od časa do časa «pogrejejo», in pomoči Titu pri nesramni kupčiji s predlaganjem neposrednega sporazuma med beograjsko in rimsko vlado skušajo zadovoljiti tudi takozvane «ameriške» indipendentistične struje. Komaj 14 dni od tega je prav isti general sprejel v posebni avdijenci predstavnike treh glavnih «ameriških» struj Sporerja, dr. Stocca in dr. Agneletta, ki so mu — kot suhoparno ugotavlja «Demokracija» — tolmačili poglede svojih političnih skupin na razna pereča vprašanja v zvezi z našim Ozemljem. Pa tudi sicer so prišle te skupinice v zadnjem času v večjo milost pri zaveznikih. Njih predstavnike vabijo zavezniški oficirji na razne poslovilne in druge podobne intimne sprejeme, česar doslej v vseh petih letih niso bili deležni.

Vse to samo še enkrat potrjuje spretnost anglo-ameriških predstavnikov, ki vsem buržujskim strujam obljubljajo vse, kar si žele. Končno pa napravijo to, kar si žele sami, to je da ostajajo še naprej pri nas kot okupacijska oblast ter spretno izrabljajo nasprotja med vsemi temi skupinami za utrditev položaja okupacijskih sil v strateški bazi Trstu. Tako je danes dejansko stanje, h kateremu prispevajo na veliko veselje okupatorjev vse meščanske struje od misinov, preko demokristjanov, «indipendentistov» pa do titofašistov. Za vse, posebno pa še za slednje, velja, da zavestno podpirajo te manevre tujih sil pri nas, da bi ohranile in utrdile to važno politično in vojaško strateško postojanko v Srednji Evropi. Prav ta njihov odnos do tržaškega vprašanja jih najbolje označuje kot agente anglo-ameriškega imperializma.

Edina struja, ki jo je gen. Airey smatral potrebnim, da jo napade, so kajpak komunisti, kateri se edini bore proti imperialističnim načrtom z našim ozemljem. «Po mojem mnenju — je izjavil komandant okupacijskih čet na STO — je politika Kominforma, da pusti to rano (tržaško vprašanje — op. ur.) odprto. Kominform namreč uporablja vsa sredstva v ta namen, da bi ostal Trst središče mednarodnih vznemirjanj. To akcijo vodijo tudi za ceno znižanja življenjske ravni tržaškega delavstva».

S to «ugotovitvijo» okupacijskega funkcionarja se zaključuje krog napadov, ki jih v dobi pospešenih vojnih priprav izvajajo vse proti komunistične sile v svetu in pri nas. Te izjave so bili posebno še veseli titofašisti, ki imajo le še vlogo protikomunističnih provokatorjev. Ce je borba za odpravo strateške baze imperialistov pri nas in pa borba proti vojnohujskaškim intrigam in za proglasitev Trsta za odprto meto «med narodno vznemirjanje», potem bi utegnil imeti gospod Airey prav. Ker pa vsak normalen človek ve, da je ves ravno obratno, je gospod general napravil zopet eno lukinjo v vodo.

TANGER — Voditelj nacionalistov v Maroku je pozval svoje pristaše na upor proti francoskim imperialistom. Na njegov poziv so v resnici začeli v mnogih krajih dežele z napadi proti francoskim četam

DVA IZDAJALCA DELAVSKEGA RAZREDA IZKLJUČENA IZ KPI

Provokacije so postale sredstvo vojnih hujskačev proti demokraciji

Sile reakcije in vojne po vsem svetu izgubljajo vedno bolj tla pod nogami. Vedno mogočnejša fronta miru je že do precejšnje mere izolirala netilce vojne ter jih razkrinkala pred vsem svetom. Edino orožje, ki še preostaja silam vojne in njenim agentom, je provokacija proti organiziranim silam miru in napreka.

Ena takšnih tipičnih provokacij proti naši Komunistični partiji in njenemu sekretarju tovarišu Vidaliju je izšla pred dobrim tednom v velikem ameriškem časopisu «New York Post» v obliki iz trte izvitega «dopisa» iz Trsta. Ta provokatorski «dopisnik» poroča o nekem zborovanju, ki naj bi ga imel nekje na prostem naš generalni sekretar. V potrditev tega priobčuje celo neko sliko, vzeto kdo ve od kod. Natančno opisuje potek tega «zborovanja» ter navaja «dobesedne» izraze in stavke iz njegovega «govora», kakor tudi «vzklike» množice. Po navedbi tega dopisnika se je to zborovanje «vršilo» 20. januarja t. l. v Trstu, to je prav v onih dneh, ko je bil (od 17. do 24. januarja) tov. Vidali v raznih mestih Italije in torej ni mogel biti v Trstu. Seveda se je ta provokator zanesel, da ameriški bralci ne bodo poizvedovali o utemeljenosti tega poročila.

Toda ta podla laž je samo zunanji okvir za pravi napad in provokacijo, ki jo je hotel napraviti ta ameriški gangster proti tov. Vidaliju in naši Partiji. V članku samem namreč opisuje našega neutrudnega sekretarja in ljubljenega voditelja delavskih množic kot «fanatičnega» morilca, ki da je odgovoren za najmanj tristo umorov v svetu, da pa organom javne varnosti v Zahodnih deželah ni nikdar uspelo napraviti iz tega utemeljene obtožnice, da bi ga predali sodišču. Nato našteva celo vrsto domnevnih «zločinov», za katere naj bi bil odgovoren tov. Vidali, od umora Trockega pa do nameravane likvidacije titofašistov z njihovim firerjem na čelu. «Kjer koli se pojavi Vidali — piše ameriški provokator — nastanejo nemiri, nasilja in umori».

V tem poslednjem stavku je vsebovana vsa podla provokacija, ki ji je namen že v naprej pripraviti javno mnenje na morebitne dejanske provokacije proti našemu sekretarju in KP STO, kakor tudi posreden poziv okupacijskim oblastem, da še bolj privijejo že itak stisnjen vijak proti delovnemu ljudstvu.

Tudi v Italiji je reakcija neprestano na delu, da bi na kakršen koli način škodovala ugledu komunističnega gibanja, okrog katerega se zbirajo vedno širše množice v obrambi miru in narodne neodvisnosti. Našla je tudi bedne provokatorje, ki so se vdinjali razrednemu sovražniku prav v času odločilne borbe med silami miru in silami vojne. Dva partijska funkcionarja, Valdo Magnani in Aldo Cucchi, sta te dni odvrgla krinko tajnih agentov ter se uvrstila s svojim stališčem, ki je v nasprotju z linijo vse Partije, med odkrite provokatorje. Oba sta bila izključena iz KPI ter izročena splošnemu preziru vsega delovnega ljudstva, ki je tudi ob tej priliki pokazalo svojo navezanost na Komunistično partijo ter odločnost, da se bori za mir in neodvisnost proti vsem notranjim in zunanjim sovražnikom.

Značilno je, da se je vsa reakcija v Italiji od misinov pa do social-demokratov zavzela za ta dva izdajalca delovnega ljudstva. Tej reakcionarni sodrgi v Italiji so se pridružili tudi tržaški titofašisti, ki jim vsak nov izdajalec pomenja «jačenje» vrst imperialističnih agentov in špijonov, med katerimi oni nosijo zastavo.

V Franciji prepovedali Svetovno sindikalno zvezo

Tudi mednarodni zvezi žena in mladine onemogočeno delovanje

PARIZ — Notranji minister je odredil prepoved delovanja treh velikim mednarodnim demokratičnim organizacijam in sicer Svetovni sindikalni zvezi, Zvezi demokratične mladine ted Mednarodni demokratični ženski zvezi.

Svetovna sindikalna zveza, ki združuje 72 milijonov delavcev iz 60 držav, je priznana celo od OZN in ima svojega delegata v gospodarskem svetu OZN. Zveza žena šteje 91 milijonov članic, Mladinska zveza pa 72 milijonov v 75 državah. Proti tej odločbi so po

PRVI ZAČETKI KOMUNISTIČNE PARTIJE V NAŠIH KRAJIH

MOČ PARTIJE JE BILA IN OSTANE v bratski enotnosti obeh narodnosti

KP STO nosi visoko zastavo Lenina in Stalina, zanesljivo vodi ljudstvo v mirno in boljšo bodočnost

Prva svetovna vojna, je po tolikem trpljenju rodila propad ruskega čarizma in cesarstev v centralni Evropi. V Rusiji so zmagovali boljševiki, kar je pomenilo, da je prišlo na oblast delovno ljudstvo, ki si bo znalo ustvariti boljše življenje, razdeliti zemljo kmetom in izročiti tovarne v roke delavcem. Avstrija in Nemčija sta postali republiki pod vodstvom ljudi, ki so se izdajali za socialiste, a za katere je bilo slutiti, da bodo izdali. Prav tako kot so izdali svoje ideale ob pričetku vojne, ko so podprli buržoazijo, namesto da bi se uprli vojni in dvignili ves narod v borbo za mir. Vendar so pa vsi ti dogodki dajali vtis, da se pojavlja nova doba, da je socializem dokončno zmagal.

Trstu in pokrajini je konec vojne prinesel okupacijo italijanskih vojaških sil in po podpisu mirovne pogodbe priključitev k Italiji. Ta dogodek je prinašal porazne posledice tako na gospodarskem kot na političnem polju. V povojni dobi niso imele ladjedelnice dela, kar je bilo čutiti na vseh poljih in je bila zato brezposelnost velika. Na političnem polju je vojaška okupacija prinesla vojaške zakone in s tem zadušitev vseh svoboščin; za Slovence in Hrvate so nastali hudi časi narodnostnega zatiranja in preganjanja. Vse to je vzpodbujalo množice k odporu v želji, da popolnoma spremenijo stanje stvari in se borijo za socializem po vzgledu boljševikov, ki so držali oblast čvrsto v svojih rokah.

Toda Socialistična stranka, od katere so delovne množice pričakovale, da jih bo vodila in uresničila njihove težnje, ni bila kos tej svoji nalogi. To se ni godila samo v Trstu; v vseh delih sveta in tudi v Italiji so bile socialistične stranke desničarske, social-demokratske, social-šovinistične in izdajalske. Zato se je nujno kazala potreba po ustanovitvi partije, ki bo znala ohraniti borbene tradicije ljudskih množic, rešiti bodočnost socializma, moč in čistost marksizma. To naj bi bilo komunistično gibanje, združeno v Tretji komunistični internacionali, pod zastavo Lenina in zmagovite sovjetske revolucije.

V naši pokrajini je bila ogromna večina proletariata in kmetov za komunizem in ta težnja je vladala tudi med večino članov socialistične stranke.

To nam dokazujejo tudi volitve v socialistični stranki, ki so se vršile kot posledica nastalega stanja prve dni januarja 1921. Ob tej priliki so socialisti dobili 3.286 glasov a komunisti 4.462. Zanimivo bo navesti razmerje sil v raznih sekcijah. Socialisti so imeli v Trstu 1300 glasov, v Miljah 250, v Hrvatinih 80, v vaseh okrog Valdoltre skupno s Čamporami 200, v Čepovanu 236, v Karnici 60, v Spodnji Idriji 43.

Komunisti so takoj po volitvah sestavili svojo skupino in izvolili Pokrajinski komite, v katerem so bili med drugimi tovariši: Tuntar, Srebrnič, Poduje, Pascottini,, Vidali in Kocjančič. Na tem zborovanju je bilo iz poročila razvidno, da imajo komunisti večino v istrskih sekcijah in v Trstu, močno manjšino v furlanskih sekcijah ter znatno večino med slovenskimi tovariši. Na omenjenem zborovanju, ki se je vršilo prve dni januarja 1921. so komunisti izdali poziv za zbiranje prostovoljnih prispevkov za kritje stroškov delegatov na kongresu v Livornu. Prvi so se temu pozivu odzvali tovariši iz Sv. Križa, ki so prispevali 400 lir ter iz Nabrežine s 84 lirami, katerim so priložili protest radi «prevar, katerih so bili žrtve v teku volitev».

Se bolj je prišla do izraza moč komunistov ob priliki volitev v Delavski zbornici, ki so se vršile pozneje, v septembru istega leta. Na teh volitvah so združeni socialisti in republikanci dosegli 2.620 glasov, komunisti pa 7.820.

Tako je nastala v naših krajih Komunistična partija, ljubljena in podpirana od vsega delavstva, kar ji je omogočilo, da je odločno odgovarjala na udarce fašistov, ki so se vrstili. Njena moč je bila v bratski enotnosti in medsebojnem razumevanju, ki sta vladala med komunisti obeh narodnosti in med slovenskim in italijanskim delavstvom na splošno.

V vseh težkih borbah, ki jih je vodila Partija, so Slovenci in Italijani skupno sodelovali. Že 10. februarja 1921. so se po obrambi «Lavoratora», kateri so sledile aretacije, našli v celicah Coronea Slovenci in Italijani, ki so skupno prenašali vse trpljenje. Omenimo naj tovariša Pertota iz Kontovela, ki je bil ob tej priliki aretiran in je leta 1924. legel v prepran grob zaradi posledic pretepanja kvesturinov in kraljevskih stražnikov.

Tudi pri obrambi Delavske zbornice so se Slovenci in Italijani borili ramo ob rami. Tu je padel mladi tovariš Grlica, ki so ga fašisti umorili. Takrat se je bilo treba boriti z orožjem v rokah, da se obranijo sedeži delavcev in tiska; vendar pa tudi v teh razmerah niso pozabili na kulturno delo. Kljub težkim razmeram so obstajali in se razvijali razni kulturni krožki; Ljudski oder je imel desetine svojih društev, katerim je znatno pomagala akcija delavcev v tovarnah.

Vse gibanje je bilo tedaj čvrsto združeno, le pri organizaciji italijanskih in slovenskih učiteljev ni bilo vse v redu. Pri naglem razvoju dogodkov se tega ni opazilo. Toda čim se je Parija ustanovila je bilo ugotovljeno da so bili italijanski učitelji organizirani v Združenju italijanskih učiteljev ali pa v Delavski zbornici, slovenski učitelji pa vsi brez ozira na politično prepričanje v njihovi Zvezi katere tajnik je bil Pahor Jože. Partija je združila slovenske in italijanske učitelje komuniste ki so potem delovali v svojih sindikatih.

Partija, ki je takrat nastala, ni nikoli prenehala z delovanjem. V najtežjih časih fašizma je neprestano tajno delovala in budila v ljudstvu razredno zavest. Njena zasluga je, če je osvobodilna borba zajela tako široke plasti ljudstva, ki je toliko žrtvovalo za osvoboditev. Danes, po tridesetih letih obstoja, je naša Partija močna in spoštovana. Kot vse komunistične partije v svetu nosi visoko zastavo Lenina in Stalina in zanesljivo vodi ljudstvo v boljšo in brezskrbnejšo bodočnost v življenje brez vojne in gorja, na pot bratstva in sloge med narodi.

GIORGIO JAKSETICH

Nacistična nemška vojska ne sme ponovno divjati po Evropi

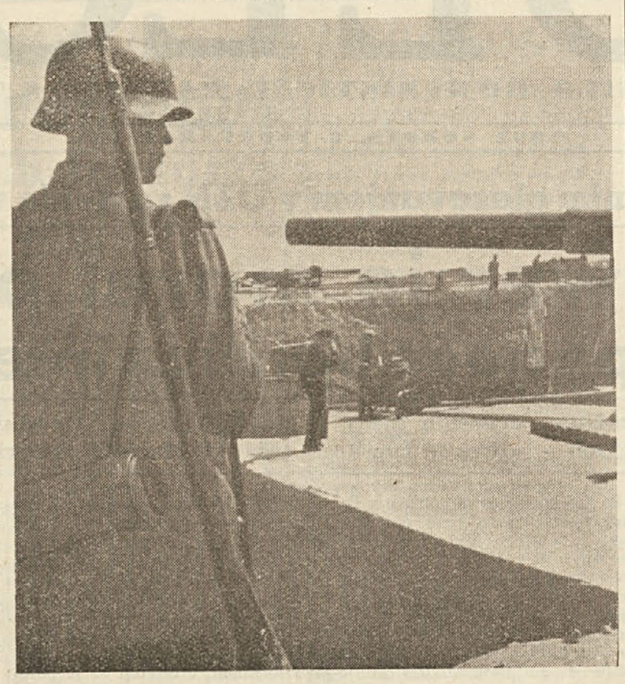

«Imam zaupanje v nemški narod» je dejal Eisenhower, eden izmed največjih ameriških vojnih hujskačev, po svojem obisku v Zahodni Nemčiji. Obnoviti in oborožiti hočejo bivšo nacistično nemško vojsko, ki je tekom druge svetovne vojne divjala, sejala smrt, mučila in ubijala, požigala in morila. Ameriški vojni hujskači tipa Eisenhower vračajo «vojaško čast» bivšim nemškim nacističnim generalom, posiednje upanje Amerikancev za obnovo nacistične vojske, ki naj bi ponovno morila po Evropi. Živo se še spominjamo vsega prestanega gorja tekom vojne podivjanih nacističnih hord, taborišč, zaporov itd. itd. Zato pa moramo ustaviti te zločince, preprečiti moramo vojno, ki bi bila to pot brez dvoma še hujša. Odločneje kot kdaj koli prej stopimo v borbo za mir, za delo in svobodo.

V taborišču so se "prepričali", da titofašisti grade socializem

Delovni dan pripornikov v taborišču v Stari Gradiški - Licemerni udbovski general «se zgraža» nad mučenji «iz osebnega sovraštva» - Stara Gradiška preneha biti taborišče «za socialno prevzgojo» ter postane običajno kazensko taborišče - «Jazbina» ukinjena

V.

Življenje v taborišču je potekalo po predpisanem dnevnem redu. Ob 4,30 je bilo vstajanje, takoj za tem umivanje na dvorišču, kjer je vsak pripornik dobil v ta namen samo eno menažko vodo. Sledil je zajtrk, obstoječ iz črne kave, iz kavnega nadomestka; kašneje pa je kavo nadomestila prežganka. Ob 6. uri je bil apel pripornikov, razvrščenih po poklicih (mizarjev, mehanikov, elektricistov itd). Po končanem apelu so priporniki odšli v kolonah in v spremstvu udbovcev v delavnice. Opoldne je končalo delo in priporniki so se zbrali na dvorišču, kjer jim je bilo razdeljeno kosilo, ki so ga prinesli iz kuhinje v velikih lesenih kadeh, ki so držale približno po 80 litrov. Kosilo je obstajalo iz mineštre iz ječmena ali iz ječmena in fižola; dvakrat na teden pa je bila mineštra iz neolupljenega krompirja, korenja, nekaj kosov testenin in koščka mesa. Da bi si vsaj napolnili lačne želodce, so priporniki pojedli tudi krompirjeve olupke.

Po kosilu je sledil odmor do 13. ure. Ta čas so italijanski priporniki posvetili pevskim vajam, ki jih je vodil A. P. Učili so se «Delavsko himno», pesem «Slava» iz opere «Moč usode» in seveda pesmi na čast Titu; kajti, če so hoteli peti, so morali obvezno vzeti v program tudi titovske pesmi.

Od 13. da po 15. ure so morali zopet na delo Po končanem delu pa so zahtevali od pripornikov, da so porabili svoj «prosti» čas za študij, za pisanje, za sestavljanje člankov za stenčas itd. Ob. 17. uri je bila večerja, ki je bila po vsebini podobna kosilu. Ob 18-ih se je pričela študijska ura, ki pa se je zavlekla na dve do tri ure, ker so ji sledili redni študijski tečaji. Kakih dvajset minut so priporniki, ki so se vrstili, na glas čitali «La Voce del Popolo» ali kakšen drug titovski list. Če je bil za časa čitanja kak pripornik razmišljen, so ga titovski priganjači pozvali, naj razlaga prečitani članek. «Ti tovariš — so mu rekali — si razmišljen, ne misliš na Tita». Iz tega razloga so vedno mnogi priporniki gledali, da so se odtegnili politični uri s pretvezo, da morajo v delavnici opraviti nujna dela; čeprav so potem tam magari spali od delovni mizi.

V študijskih krožkih so študirali «Zgodovino VKP-b», «V. kongres KPJ», «Petletni plan», Titove govore in podobno. Študirali so vedno na isti nazin: nekdo je prečital en odstavek, nato se je pričela diskusija.

Med italijanskimi priporniki je vodil študijske ure Franti Giuseppe. On je pripravljal in razdeljeval med priporniike študijske naloge, nekakšne «razprave», ki jih je moral ob zaključku tečaja obravnavati vsak pripornik. Tako je dobil M. R. nalogo «Kaj bom napravil, ko bom prišel iz taborišča?». S pomočjo in po nasvetu M. T. je M. R. razvil svojo nalogo približno na sledeč način: «Danes razumem, kako so lažne obtožbe Informbiroja proti centralnemu komiteju jugoslovanske partije. Danes se zavedam, da gredo tu k socializmu, da je vsa Jugoslavija ena sama velika delavnica, vsi delavci so zaposleni, obstajajo kmečke zadruge, ki so v resnici socialistične. Jaz bom ponesel to resnico povsod, tudi v Italijo. Vem, da sem pogrešil, ko sem verjel v klevete Injormbiroja,, ter se zato v resnici bridko kesam».

Vsem italijanskim pripornikom je dajal naloge omenjeni Franti. Vsi brez izjeme so jo morali razvijati v gornjem smislu kot M. R. Neki P. A. si je v nekem tekmovanju pri delu pridobil nagradno zastavico. Zato je kot nalogo moral napisati, da mu je dajala moč, da si je zaslužil zastavico, le zavest, da je bil preje v zmoti. Zato je smatral za svojo dolžnost, da prispeva več kot drugi k socializmu in tako opere prejšnje zmote. Vsi italijanski priporniki so jeseni 1950. napravili in podali svoje «študijske referate», toda ti «referati» niso bili izročeni upravi taborišča, kakor je bila to navada prej in kakor so bili izročeni zapisniki tudi o «revizijah». Vzrok temu je bil prihod vojaške komisije v taborišče.

Prve dni oktobra je namreč nenadoma obiskala taborišče v Stari Gradiški skupina oficirjev jugoslovenske vojske z nekim generalom na čelu. Prišla je, da izvede preiskavo o nevzdržnem stanju pripornikov, kar je višja oblast «uradno» zvedela od pripornikov v teku zaslišavanja glede tajnega organiziranja pobega iz taborišča, o čemer pa bomo pisali v prihodnji številki.

Ko so dokončali svojo «preiskavo» upravi taborišča, je general dal sklicati vse pripornike, na katere je naslovil krajši nagovor. V tem nagovoru je ta general Udbe skušal prepričati pripornike, da so za vsa mučenja in divjanja nad priporniki odgovorni edino osebni starešine in «politični komisarji», ki da so delali vsa ta nečloveška divjaštva iz samega «osebnega» sovraštva do «nekaterih» pripornikov. S tem je hotel odvrniti od uprave taborišča in od višjih udbovskih oblasti vsakršno odgovornost, o čemer pa ni mogel nikogar prepričati. Rekel je: Takšno stanje se v taborišču ne more več nadaljevati; kajti to, kar se je doslej dogajalo v Stari Gradiški — je ugotovil svetohlinsko — je naravnost sramotno. Tu so se dogajale stvari, ki niso vredne človeka. Divjaško so bili pretepani priporniki iz samega osebnega sovraštva. Vse to mora prenehati. Iz teh razlogov — je nadaljeval general — v imenu vlade proglasam, da to taborišče z današnjim dnem preneha biti taborišče «za socialno prevzgojo» in da je odslej naprej navadno kazensko taborišče. «Jazbina» je zato prepovedana. Vsem pripornikom — je zaključil udbovski odposlanec Titove vlade — morajo biti priznane enake pravice ne glede na izvršen prestopek in nezoravisno od njihovega političnega prepričanja.»

(Se nadaljuje)

Pred III. kongresom Komunistične partije našega Ozemlja

Komunisti in napredna ljudska kultura

V okviru borbe za delavske pravice se vodi tudi borba za napredno kulturo, ki mora postati last ljudstva in izraz življenja delovnih množic.

Komunisti morajo na tem polju razviti še večje delovanje, da bodo omogočili, da bo to gibanje postalo resnična napredna prosvetna organizacija med Slovenci. Posebno sedaj, ko se bližamo kongresu naše Partije je dolžnost komunistov, da kritično pregledajo stanje našega kulturnega delovanja ter ugotovijo svoje pomanjkljivosti konkretnega delovanja na kulturnem polju.

Kljub temu, da je od strani titovcev bila napredna ljudska kultura resno ogrožena zaradi napačnega postavljanja pred in po resoluciji I. U. so člani Partije s pomočjo ostalih tovarišev v odborih prosvetnih društev znali rešiti in najbolje širiti napredno ljudsko kulturo ter ponovno vzpostaviti stare slovenske tradicije. Titovci so nameravali izrabiti prav kulturno polje za podžiganje nacionalnih čustev in na ta način razcepiti tukajšnje prebivalstvo, da bi oddaljili naše ljudstvo od demokratičnih Italijanov in na ta način sejali nacionalno mržnjo. Po objavi resolucije I. U. je velik del slovenskih intelektualcev ostal v titovskih vrstah misleč, da bo lahko tudi tam služil ljudstvu za njegov napredni kulturni razvoj. Danes pa so tudi intelektualci uvideli, da je titovsko vodstvo proti ljudski kulturi in izrablja kulturno polje za svoje politične špekulacije. Toda delavski razred pod vodstvom Komunistične partije je znal kljub velikim težkočam zbrati slovenske množice in usmeril slovensko kulturo na pravilno pot.

Današnja važna naloga je borba proti vojnohujskaškim namenom, borba za mir, za rešitev tržaškega vprašanja, za gospodarske in politične pravice vseh delovnih ljudi ter za demokratične svoboščine. Za širjenje in utrjevanje naših vrst morajo komunisti dobro poznati stanje naših teženj in zahtev za katere se borimo.

Važnost tega momenta morajo čutiti posebno slovenski komunisti, da dobro poznajo vsako potrebo, delo in vprašanje med Slovenci, naj si bo to med kmeti, delavci, obrtniki, na šolskem, kulturnem in drugih področjih. Poznati vse probleme, zanimati se ne samo za ono panogo, ki nam je najbližja, ampak se moramo tudi čutiti povezane z vsemi drugimi problemi. Med Slovenci so ekonomska vprašanja naših ribičev, kmetov, kamnarjev in druga. V borbi za obrambo slovenskih narodnih pravic je vprašanje dvojezičnosti, gledališča, enakopravnosti naših šol, otroških vrtcev, šolskega pouka, učiteljev. Delo naših svetovalcev v občinskih svetih. Voditi borbo proti zlorabljanju titovcev med našimi kmeti — dvolastniki. Za vse to se morajo zanimati slovenski komunisti.

Za dobro delovanje Slovensko-hrvatske prosvetne zveze je načelna dolžnost slovenskih komunistov, da se vpišejo v prosvetna društva. Poščati član prosvetnega društva je dolžnost vsakega partijca. Povezava s konkretnim delom članov Partije je delovanje v enem izmed odsekov prosvetnih društev: sodelovanje v pevskem zboru ,v dramskem ali glasbenem odseku itd. Prav tako je nujno delovanje v roditeljskih svetih, poznati dobro vsa šolska vprašanja; biti v stalnih stikih s starši šoloobveznih otrok; voditi borbo za izboljšanje slovenske šole. Udeležba na članskih sestankih in predavanjih; vsak komunist mora prevzeti eno odgovornost v prosvetnem društvu in da v tem aktivno sodeluje.

Zavedajmo se, da je SHPZ ena najvažnejših množičnih organizacij med Slovenci in zato je ogromne važnosti okrepitev naše Partije prav med prosvetnimi društvi. Dolžnost tovarišev je za vedno bolj kolektivno delo, za boljše politično življenje sodelovanje v odborih PD s pravilnimi navodili za čimboljše prosvetno delovanje. Pri tem naj se vsak tovariš zaveda svoje osebne odgovornosti; z boljšo razdelitvijo dela in s pospešenim izvrševanjem prevzetih sklepov, s stalno skrbjo, da je treba iz vsakega izkustva in borbe povleči pozitivne zaključke za nadaljnje delo, za razširitev našega vpliva ter številčna okrepitev naše Partije in našega demokratičnega pokreta. Točno izvrševanje zadanih si nalog pomeni, da bomo v bratskem duhu med Slovenci in Italijani dosegli najboljše uspehe v naši borbi za obrambo miru, proti vojnohujskaškim agentom, proti hlapčevskim titovskim izdajalcem, proti kozmopolitskim lakajem, ki skušajo zapeljati ljudstvo na pot mračnjaštva proti napredni ljudski kulturi. Zato je dvig napredne kulture možen samo na podlagi komunizma, ki je globoko ukoreninjen v širokih ljudskih množicah stremečih za čim večjo izobrazbo in kulturo.

Zato bodi tudi naša dolžnost, da stopamo po teh svetlih in preizkušenih zgledih velike Sovjetske zveze — učiteljice narodov.

ZORKA LEGISA-MERVIC

Korejsko ljudstvo z navdušenjem pozdravlja kitajske prostovoljce, ki so priskočili na pomoč korejskemu narodu proti ameriškemu napadalcu.

PREDKONGRESNA DISKUSIJA

Naša ideološka borba razkrinkuje imperializem

Vsaka velika moderna politična struja ima nek poseben način, s katerim gleda na stvari, jih pojasnjuje in pojmuje, ker vsaka politična struja ni nič drugega kot politični izraz gospodarskega konflikta, razredne borbe. Ta poseben način gledanja in pojmovanja stvari je ideologija, ki si jo ustvari določen razred, da dokaže, da je njegov gospodarski sistem najboljši in da si tako zagotovi nadvlado nad drugimi razredi.

Zato ima delavski razred svojo ideologijo, ki sta jo ustvarila Marks in Engels in sta jo še nadalje razvila Lenin in Stalin. Ako pa ima buržoazija «več ideologij», to nas ne sme prevariti, ker prvič buržoazija ne more priti do tega, da bi imela eno edino ideologijo.

Medtem ko je idealizem temelj buržoazne ideologije, kar v praksi pomenja falzificiranje gospodarske, zgodovinske in znanstvene stvarnosti, marksistična ideologija temelji izključno le na znanosti in na borbenih izkušnjah razredne borbe: v tem smislu je marksistična ideologija edina, ki more v potankosti določati kakršen koli političen, socialen, zgodovinski in znanstven dogodek. Buržoazne ideologije pa obstajajo le za to, da falzificirajo iz političnega in tudi znanstvenega vidika vse iznajdbe in napredovanje na polju atomske energije, fizike, biologije itd.

Če bi na primer buržoazna ideologija o državi prevladala med delavci, je jasno, da bi si oni nikoli ne postavili naloge prevzema oblasti. Kajti «buržuji» trdijo, da je država organ, ki nima nobenega opravka z razredi in da država «urejuje» nasprotja med državljani. Ako bi to odgovarjalo resnici, bi se delavci morali vedno obračati na državne organe za rešitev svojih vprašanj. Tudi ob tem vprašanju, razlagajoč v marksističnem duhu, da država ni nič drugega kot organ, ki ga vladajoči razred uporablja za ovekovečitev lastne nadvlade, moramo povezati to teoretsko ugotovitev vsakdanji praksi. Tako bomo dokazali, da v kapitalističnem režimu država ni nikoli rešila nekega spora med delavci in delodajalci na škodo slednjih in da nobena kapitalistična policija ni nikoli streljala na veleposestnike. V vprašanju države je osrednja točka, da dokažemo, da država ni nekaj nevtralnega al «iznad vseh državljanov», marveč da je le orodje vladajočega razreda in da mora zato delavski razred za dosego oblasti prevzeti v lastne roke vse državne organe: ministrstva, policijo, vojsko, upravo itd.

Ideološka borba ima za čas, v katerem živimo, in za nas v Trstu še prav poseben pomen, ker razjasnjuje naše stališče in razkrinkuje sovražnike delavskega razreda. Nedvomno je da je danes kozmopolitizem ideologija, ki je pri buržoaziji najbolj v modi. Kozmopoliti, v katere vrste so prešli desni socialdemokrati in takozvane krščanske stranke, pravijo: prešla je doba nacionalnih držav, opustiti moramo nacionalno suverenost in ustvariti združene države Evrope in nato združene države sveta z eno samo vlado. V kapitalističnem svetu, v katerem igrajo ZDA vlogo leva in ostale države vlogo ovčic, ta «svetovna vlada» ne bi bila nič drugega kot zelo poceni pridobljena svetovna nadvlada ZDA.

Značilno je, da so titofašisti najbolj zakrknjeni kozmopoliti v Trstu, že iz razloga ker so vohuni imperializma. Nato pa pridejo tokozvani indipendentisti, ki jih plačujejo imperialisti, titofašisti in italijanski nacionalisti. Slednji so pripravljeni biti «italianissimi», ko gre za to, da so proti komunisti. Takoj nato pa so pripravljeni izjavljati, da narodnost ne igra vloge, ko morajo pomagati gospodarskemu in ideološkemu pronicanju ameriškega imperializma. To je jasno. Kdor je hlapec imperializma, dela vse, kar je imperializmu koristno.

Tečaji, ki so se ustanovili v centru in na bazi, so zelo važno sredstvo za to, da se tovariši izučijo v marksistični ideologiji, ki temelji na znanosti, razredni borbi, na potrebi po boju za mir in na prepričanosti o zmagi socializma. Je tudi jasno, da bodo tovariši morali postati učitelji drugim manj sposobnim tovarišem. Toda tudi to ne zadostuje: povezati moramo ideološka vprašanja z vsakdanjimi vprašanji. Oborožiti se moramo z marksistično teorijo, ki nas uči, da se do socializma ne pride z vojno, ampak le z mirom. Razložiti moramo, kako so se komunisti vedno borili za mir in kako se še vedno borijo. Prav posebno pa moramo dokazati, da je bilo vse življenje Sovjetske zveze posvečeno vztrajni borbi za mirne odnose med deželami. Razložiti je tudi, da kapitalizem in imperializem že zaradi notranje ureditve morata nujno iskati rešitve v vojni in da je zato potrebno ostvariti najširšo fronto miru, ki bo zaustavila zločinsko vojnohujskaško roko.

To delo mora biti opravljeno z odborom miru. Komunisti pa morajo predvsem vtisniti svoj pečat na svoje delo s popularizacijo borbe za mir, ki jo vodi SZ. To delo je tem lažje, ker izhaja iz prepričanja, da socialistični sistem ne potrebuje vojne za dosego dokončne zmage, medtem ko je imperializem tik pred utopitvijo in se zato oprijemlje vojne slamice. V tem smislu je delo za ideološko razjasnitev med množicami ena izmed glavnih dolžnosti vsakega komunista v vsakdnevni borbi za mir in za zboljšanje življenjskih pogojev delovnega ljudstva.

ANGEL FRANZA

Tito in Franco imata veliko skupnega...

V SEDANJOSTI...

...IN BODOČNOSTI

V MESTU IN DELO NA PODEŽELJU

UREDNISTVO IN UPRAVA GORIŠKE IZDAJE «DELA»: GORICA, ULICA XXIV. MAGGIO ŠTEV. 18, PRVO NADSTROPJE, TELEFONSKA ŠTEV. 666.

Eisenhowerjev obisk v Italiji

Eisenhowerjev obisk v Italiji je ustvaril povsod vtis, da se je vojna nevarnost zelo poostrila. Da je ta obisk ustvaril ta vtis, so nam priča brezštevilni protesti vseh slojev prebivalstva, Zaman so bili vsi poskusi vladnega tiska, da bi prikazali te proteste kot določene akcije komunistov. Vtis širokih množic demokratičnega ljudstva v Italiji je ostal neizpremenjen. General Eisenhower je prišel v Italijo zato, da z vladnimi krogi preuči načrte nove vojne. In prav zato, ker se demokratično ljudstvo tega v polni meri zaveda, ga je spremilo kot tujcaroparja in prav zato ga je morala ščititi ogromna policijska sila.

Posebno za našo pokrajino utegne biti Eisenhowerjev obisk izredno usoden kajti po njegovih strateških načrtih je postavljena prav naša Goriška v pas, ki naj bi bil ponovno — v kratkem razdobju že v tretjič — spremenjen v bojno polje za interese tuje, sovražne sile.

Tega ne prikrivajo niti časopisi, ki so vdinjani vladnim krogom. Ti listi pišejo med drugim tudi, da bi nova obrambna črta potekala ob Karnijskih obronkih. Po nekem francoskem načrtu naj bi bile angleške čete razvrščene na liniji okrog Trbiža, titovska vojska naj bi branila vzhodne obronke Alp, medtem ko naj bi bili Američani in Francozi razvrščeni na liniji ob Tirolskih Alpah.

Dejstvo, da ti časopisi pišejo o tokih «strateških vojnih načrtih» nam da misliti, da so o njih razpravljali tudi v gotovih krogih ob Eisenhowerjevem obisku v Rimu. V teh krogih so razpravljali še več. Razpravljali so o utrditvi osi Rim-Beograd. Razpravljali so o enotni fronti Titove in Degasperijeve vojske.

V znamenju Eisenhowerjevega obiska so zadnje čase razposlali številnim mladeničem vojaške pozivnice (cartoline rosa). To je vsekakor znamenje «pripravljenosti». Toda bolj kot kdaj koli te pozivnice zadevajo na opozicijo ne le poedinih oseb, temveč velike večine prebivalstva, ki noče ničesar slišati o vojni, o načrtih Eisenhowerja in njegovih pomagačev ter o osi Rim-Beograd.

NEKAJ NOVIC S KOMENSKEGA KRASA

TITOFAŠISTIČNI POGLAVARJI SKRUNIJO SPOMIN PRIMORSKEGA JUNAKA STJENKE

Gospodarstvo Komenskega Krasa je po krivdi fašističnih priganjačev popolnoma uničeno - Med takoimenovani «partijskimi» funkcionarji vlada veliko nezadovoljstvo

GORICA — Kot je znano so aprila p. l. titofašistični krvniki priredili v Komnu na Krasu veliko «svečanost», na kateri so izročili materam primorskih junakov Tomažiča, Stjenke in Blaža neka spominska odlikovanja. Ta «svečanost» je bila v resnici groba žalitev ne le spomina omenjenih junakov, temveč vseh tistih, ki so darovali svoja življenja za boljšo bodočnost svoje domovine in tudi spomina tistih, ki so padli po krivdi že tedaj sovražniku predanih titovskih poglavarjev.

Te dni se je tudi izvedelo, da so tedaj titofašistični veljaki izročili materi pok. junaka Stjenke obenem z odlikovanjem 50 tisoč dinarjev, katere pa so ji nekaj dni potem odvzeli, ne da bi navedli kakršen koli razlog.

Iz istih virov se je nadalje izvedelo, da so pod hudim pritiskom titofašistov morali skoraj vsi kmetje komenske okolice vstopiti v takoimenovane kmečke zadruge. Seveda so v omenjenih «zadrugah» dejansko «vladali» ljudje, ki še zdaleka niso imelo pojma o pravem gospodarstvu. Zaradi napačnega gospodarjenja se je zgodilo, da niso kmetje nakosili niti malo trave ob pravem času in da se je «zadruga» že v jeseni znašla brez najmanjše zaloge krme. Pravijo, da morajo zaradi tega še vedno goniti živino na «pašo».

Po vsem Krasu (enako kot po vsej Jugoslaviji) vlada veliko nezadovoljstvo med ljudstvom. Povsod vlada veliko pomanjkanje. Zaradi tega je popolnoma zamrla nekdanja kraška živahnost. Tudi kulturno udejstvovanje delovnega ljudstva na podeželju je popolnoma uničeno, dasi je znano, da so po koncu zadnje vojne tam obstajali številni pevski zbori in dramske družine.

Tudi med takoimenovanimi titovskimi «partijci» vlada zelo nizka morala. Med njimi pogostoma nastajajo celo hudi prepiri. Mnogi izmed njih preklinjajo titovsko partijo in se boje preobrata, o katerem so vsi prepričani, da ni več daleč.

Ne vemo sicer ali spadajo velike reklamne deske Coca-Cola v gotovih predelih mesta v «načrt» famozne komisije za zaščito in nego mestnih nasadov. Vsekakor pa kaže, da smemo to trditi; predvsem, če pomislimo, da se tem reklamnim deskam umikajo celo orjaški kostanji v ulici Battisti in drugod. Mislimo, da ne zahtevamo preveč, če zahtevamo od občinske uprave, da spoštuje estetiko lica našega mesta. Mnogo bolje bi bilo, da bi pustili nasade v miru, reklamnim deskam Coca-Cole pa da bi odkazali isto mesto kot nekje na Francoskem, — t. j. na smetišču!

Naraščajoča draginja povzroča veliko zaskrbljenost med ljudstvom

GORICA — Tudi na Goriškem ljudstvo z veliko zaskrbljenostjo sledi naraščanju draginje. Opaža se, da veliki trgovci sporazumno z vladnimi krogi, ki vodijo državo v inflacijo, vršijo na račun draginje velike špekulacije. Tako je pretekli teden v več trgovinah zmanjkalo platno za rjuhe. Seveda je to zmanjkanje dalo povod novemu porastu cen. Nove pošiljke platna so namreč dražje od prejšnjih za celih 50 odst.

Olje se je v zadnjem času podražilo za 60 lir pri litru, milo za pranje za 5 odst.

Zanimiva a obenem smešna je izjava, ki jo je dal neki osebi trgovec s kramarijo in šolskimi potrebščinami Peter Moretti iz Krmina. Dejal je, da so naraščanja draginje krivi delavci, ker neprestano zahtevajo povišanje mezd. Povrh tega pa je tožil, da je moral osebju, ki je zaposleno v prodajalni povišati plače za 80 ods.

Ali bo tudi tokrat ostalo le pri obljubah?

GRADISKA — Pretekli teden je bila delegacija odbora za gospodarsko obnovo Gradiške na razgovoru pri goriškem prefektu. Temu je namreč poročala o nevzdržnih razmerah, v katerih živi 1800 brezposelnih ter o vedno večjem slabšanju razmer.

Ob tej priliki ji je prefekt obljubil — kot običajno — da se bodo v najkrajšem času pričela velika izboljševalna dela na Gradiščanskem polju. Toda naše prebivalstvo je takih in podobnih obljub deležno že več let, zato se z njimi nikakor ne more zadovoljiti. Zato še nadalje zahteva resnih ukrepov, ki bodo v resnici izboljšali razmere v deželi.

Ceste proti Vrhu je treba popraviti!

V zadnji številki smo pisali o delavnici-šoli, ki obstaja v Doberdobu in ki vodi dela za popravilo nekaterih cest. Toda slabih cest nima le Doberdob, temveč tudi ostale okoliške vasi. Med temi je zlasti omeniti vas Vrh. Ceste, ki vodijo v to vas niso v resnici več podobne temu, kar so nekoč bile, pač pa pravcatim strugam hudournikov. Nič boljša pa ni cesta, ki vodi proti obmejnemu bloku in katere se poslužujejo v znatni meri kmetje, ki imajo polja onstran meje. Zato okoliško prebivalstvo zahteva od oblasti, naj poskrbijo za čimprejšnje popravilo tudi teh cest. S temi deli bi se lahko zaposlilo znatno število brezposelnih delavcev in s tem obenem vsaj nekoliko izboljšalo obupno stanje v teh predelih pokrajine.

Zdi se, da merodajne oblasti namerno pozabljajo na te kraje in da se nanje spomnijo le takrat, ko gre za terjanje davkov. Toda tega bi moralo biti konec za vselej!

Blazna oboroževalna politika je kriva naraščanja draginje

Trgovski magnatje po vzgledu kapitalističnih vlad svojevoljno navijajo cene življenjskim potrebščinam - VU bi morala zaustaviti špekulacije monopolistov na tržaškem trgu - V Komisijo za nadzorstvo nad cenami bi morali biti vključeni tudi predstavniki sindikalnih organizacij - Delavske zadruge in Občinska potrošna ustanova bi lahko ščitile široke množice potrošnikov pred izkoriščanjem veletrgovcev

Dnevno naraščanje cen vsem življenskim potrebščinam upravičeno vznemirja številne množice potrošnikov in lahko rečemo skoraj vso javnost. To vznemirjanje povzroča neko čudno psihozo, ki je zelo podobna vojni psihozi. Ljudske množice se sprašujejo: kdo je kriv te nestalnosti, napetosti? Kdo je kriv tako naglega in nebrzdanega porasta cen vsem potrebščinam? Kdo je povzročitelj čudne psihoze?

Odgovor na ta vprašanja je kaj enostaven. Vsega tega je kriva imperialistična politika, ki vodi cele narode v pogubonosno inflacijo. Vsega tega je kriva nesrečna vojnohujskaška oboroževalna politika, kateri so vdinjani veliki monopolisti potrošnih predmetov vseh vrst, izrabljajo ugodne prilike (katere jim nudi ista oboroževalna politika imperialistov) in svojevoljno navijajo cene ter si pri tem kopičijo ogromne kapitale. Sokrivci nebrzdanega naraščanja cen so tudi drugi veliki trgovci in zalagatelji trgov, ki, posnemajoč taktiko monopolistov, istotako navijajo cene in celo špekulirajo z blagom te ali one vrste. Da je veriga popolna se špekulacijam končno pridružujejo še srednji in včasih celo mali trgovci (zlasti na deželi, kjer se jim ni treba bati zdrave konkurence), ki včasih po lastni volji istotako navijajo cene temu ali onemu predmetu. Imoviti ljudje se končno na vse navišjnje nekako požvižgajo. Oni imajo denarja, kolikor hočejo, in lahko ob vsaki priliki nakupijo toliko najrazličnejših predmetov, da tako rekoč izpraznijo trg. To čestokrat povzroči, da se na trgu ne najde v dovoljni meri tega ali onega predmeta, kar — naravno — povzroči nov porast cen.

Nemogoče bi bilo zamišljati, da bi v zapadnih kapitalističnih deželah, ki so vdinjane ameriškim monopolistom in imperialistom, vladale drugačne razmere. Vendar pa bi se te pojavljale lahko v mnogo bolj mili obliki. In morda v resnici obstojajo po nekod začasno še take razmere, da je mogoče za silo izhajati. V Trstu pa, kjer vlada VU na način, ki je povsem enak načinu vladanja v kolonialnih deželah, postajajo te razmere v zadnjem času resnično nevzdržne.

Nebrzdanega porasta cen v Trstu je nedvomno v znatni meri kriva VU sama, kajti ta dopušča, da poedini veletrgovci, ki si lastijo monopol nad tržaškim trgom.

Znano je, da je VU svojčas ustanovila neko posebno komisijo, katere naloga je bila nadzirati cene na trgu. Tako je vsaj razvidno na papirju. Toda imenovana komisija se ni od svoje ustanovitve niti enkrat oglasila.

Pa oglejmo si kdo (po volji VU) sestavlja omenjeno komisijo za nadzorstvo nad cenami. Ze hiter pregled seznama funkcionarjev nam nudi dovolj zgovoren dokaz, da si je nemogoče obetati od nje bogve kakih čudežev. Sestavljajo jo predstavniki cone, ki so vsestransko vdinjani demokrščanski vladi (ki je kratkomalo navadna lutka ameriških imperialistov in monopolistov), predstavniki finančne Intendance, Trgovske zbornice, Kmetijskega nadzorništva ter predstavniki «Genio Civile». V njej pa ni niti enega predstavnika ogromne večine potrošnikov, ne zastopnika delavcev t. j. predstavnika sindikalnih organizacij. In ker v tej komisiji ni slednjih, je povsem jasno, da ni bila nikoli in da ne more biti izraz želenj in želja širokih množic potrošnikov.

Preteklega junija so komunistični svetovalci tržaškega občinskega sveta v Trstu predlagali, naj bi v Trstu ustanovili posebno potrošno ustanovo, ki bi skrbela za pravično in nešpekulantsko razdeljevanje življenjskih potrebščin na debelo. Predlagali so tudi, naj VU tej ustanovi dodeli potreben kredit, s katerim bi pričela uspešno delovati. Merodajni krogi so popolnoma pozabili na ta predlog oz. ga niso niti hoteli vzeti v poštev. In vendar so slične ustanove v raznih velikih mestih Italijanske republike, kjer so na oblasti demokratične uprave, rodile nadvse velike uspehe kljub nevolji demokrščanske amerikanizirane vlade.

Tudi Delavske zadruge bi morale imeti svoj delež v zaustavljanju blaznega porasta cen življenjskim potrebščinam. To bi popolnoma lahko vršile, zlasti zato, ker spadajo med največje tovrstne ustanove in imajo po vseh predelih mesta različne poslovalnice in prodajalne. Toda kljub dejstvu, da so Delavske zadruge last širokih množic potrošnikov — delavcev, tega poslanstva do danes še ne vršijo. Vršijo ga ne zato, ker se njih sedanje vodstvo za to niti ne zmeni. Tu se še enkrat pokaže nujnost demokratizacije Delavskih zadrug in vrnitev njih svojih pravim lastnikom — delavcem.

Zaradi vseh teh okoliščin, ki smo jih v tem članku le bežno našteli, draginja vedno bolj narašča ter upropašča vedno večje plasti siromašnega delovnega ljudstva. Zato pa je naša dolžnost, da se nadaljnjemu porastu cen postavimo v bran.

Zahtevati moramo od merodajnih oblasti naj vzamejo v poštev predloge, ki so jih svojčas stavili komunistični svetovalci v Tržaškem občinskem svetu, t. j. naj se ustanovi v Trstu osrednja potrošna ustanova, ki bo preprečila vsako nadaljnje špekuliranje. Nadalje moramo zahtevati demokratizacijo Delavskih zadrug, kajti le če bodo demokratizirane, bodo lahko igrale važno vlogo v preprečevanju špekulacij trgovskih magnatov. In končno moramo zahtevati od VU, naj reorganizira komisijo za nadzorstvo nad cenami ter naj vanjo vključi tudi predstavnike sindikatov in širokih množic potrošnikov, kajti le tako bo lahko resnično in nepristransko vrčila svojo pravo nalogo.

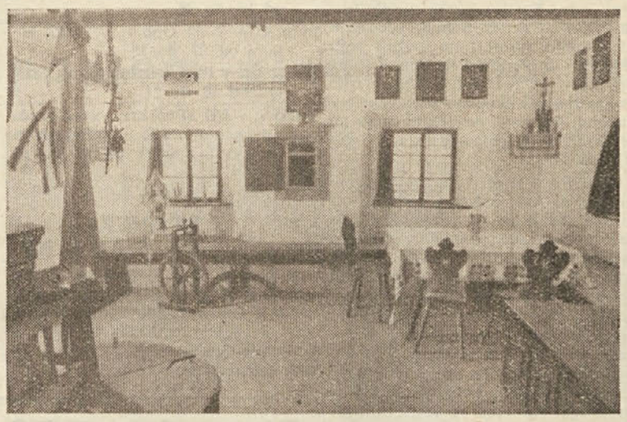

Izba v Prešernovi rojstni hiši je ohranjena taka, kot je bila ob njegovem rojstvu. Vsa hiša je spremenjena v narodni muzej.

Ob štiristoletnici izida prve slovenske knjige

OD TRUBARJA K VODNIKU

I.

Ce bi mogel videti Trubar vso lepoto in veličastnost slovenske kulturne stavbe, ki je rasla in se oblikovala od njegovih časov do danes na temeljih, ki jih je bil sam položil, bi bil spričo odkritja, ki bi se nudilo njegovim očem, brez dvoma nadvse presenečen. In kako tudi ne? Ali je morda mogel predvidevati tedaj, ko je pričel kopati trdo ledino borne, skozi stoletja teptane in zanemarjene slovenske kulturne njive, da bodo kasnejša pokolenja razumela njegove napore za uveljavljenje slovenstva, njegovo delo priznala, osvojila in ga tudi nadaljevala? Kaj, mu je dajalo moči, da je lahko vztrajal na težki poti, katero si je bil izbral? Kaj je odvračalo od njega malodušje ali celo obup zaradi težav in nevšečnosti vseh vrst, ki so ga sleherni dan zadevale? Zamisel dati ljudstvu, ki se svoje eksistence še niti ni zavedalo, lasten knjižni jezik, je bila brez dvoma drzna, da, naravnost revolucionarna in mož, ki jo je bil sprožil a tudi uresničil, je bil revolucionar v pravem smislu besede. Naša književnost dobi tako že ob samem rojstvu pečat upornistva in ta puntarski značaj ohrani skozi in skozi, preko Vodnika in Prešerna, Levstika in Aškerca, Cankarja in Zupančiča.

Priimek Trubar izvajajo nekateri od trobiti (- Trobar), ker so — tako pravijo — njegovi predniki pozivali s trobljenjem kmetske ljudi graščaku na tlako. Tudi Primož je pristavil k ustom tradicionalno trobljo in na nje poziv so se pričenjali zgrinjati vkup povabljenci, sinovi in hčere slovenskih tlačanov. Prihajali so na delo od vseh strani in v vseh časih, a ne več v korist fevdalnega gospoda, marveč na kulturno delo za narod, ki je nastajal in vstajal v življenje.

Trubar je naš pravi kulturni velikan. Velik je zato, ker je svojim rojakom kazal pot »iz sužnjega mraku v sonca in svobode domovino«, kakor pravi pesnik, ki je prišel za njim tristo let po izidu njegove prve knjige. Zrtvoval je vse darove svojega duha za svoje ljudstvo; slovenski besedi je odkazal njeno mesto tudi v knjigi. «Govorica hlapcev in dekel» si je po njegovi zaslugi priborila prostor v družbi drugih kulturnih narodov.

In za Trubarjem so se javljali vedno novi in novi kulturniki. Dolga je že danes njih vrsta, iz četrtega stoletja v peto sega. Od sebe so dajali, kar so pač zmogli; eden več, drugi manj. Po skromnih kmečkih naseljih, po trgih in mestecih prostrane slovenske zemlje jim stoje domovi. V borbi proti posnemalcem in malikovalcem vsega tujega so gradili našo slovensko kulturo. Bili so nam kažipot in vodniki, kapitani in krmarji, ki so nas usmerjali slovanstvu in svobodi naproti.

Že doba, v kateri se je Trubar rodil, delal in umrl, je dala dosti pomembnih slovstvenih delavcev. Tudi ti so bili v prvi vrsti goreči razširjevalci Lutrovih naukov, katerih želja je bila pridobiti slovensko ljudstvo za protestantizem. V ta namen so prirejali in izdajali knjige, pisane v jeziku, ki ga je govorilo ljudstvo na deželi in ki so ga sami dobro poznali; saj je bil njih materni jezik. Posebno lepo slovenščino, za tisti čas seveda, je pisal učeni, a žal prezgodaj umrli Sebastijan Krelj, po rodu Vipavec; dočim nam je dal Adam Bohorič, doma iz Stajerske, leta 1584. prvo slovensko slovnico, s katero je naš jezik znanstveno uzakonil. Po njem se imenuje črkopis, ki so ga rabili naši pisci od protestantske dobe dalje do Prešerna — bohoričica. V istem letu kot slovnica pa je izšel tudi celoten prevod svetega pisma. Oskrbel ga je Jurij Dalmatin, Bohoričev rojak, rojen v Krškem. Biblija je bila natisnjena na Nemškem v 1500 izvodih, ki so jih vtihotapili nato na slovenska tla v sodih kot trgovsko blago. Ta obširni tekst v slovenskem jeziku pomeni vsekakor velikanski korak naprej. Res, kar nerazumljivo je, kako je zmogel naš jezik komaj skopih trideset let po prejemu svoje prve knjige tako ogromno in težko nalogo, ko je bilo treba ustvariti ljudstvu nešteto naših izrazov za vse mogoče pojme, ki jih dotlej še ni poznalo.

Dosti manj plodoviti kot protestantski pisatelji pa so bili njih katoliški tovariši — duhovniki. Bržčas jim je primanjkovalo tiste vneme, ki je odlikovala na splošno luterance; bili pa so tudi premalo izobraženi, da bi mogli uspešno tekmovati z njimi ali se jim odločneje postaviti po robu. Napisali so več katekizmov. Za nas primorske Slovence je zlasti zanimiv oni, ki ga je dal natisniti v slovenskem jeziku takratni tržaški škof Ingenerij v 2. polovici šestnajstega stoletja za slovenske vernike svoje škofije. Radi bi vedeli, če je o tem kaj znano sedanjemu tržaškemu škofu Santinu, gospodi v uredništvih «Giornale di Trieste», «Ultimissime» in drugih enakih šovinističnih glasil!

Omembe vreden je še štirijezični slovar nemškega jezikoslovca Megiserja. V njem je lepo obdelal in skrbno uporabil tudi slovenski besedni zaklad, kar pomeni, da je bil vešč slovenščine.

Nekoliko več razgibanosti pri katoliških piscih je opaziti šele po zlomu protestantizma na Slovenskem, v dobi tako zvane protireformacije in kasneje. Zlasti jezuiti in kapucini razvijejo takrat živahno književno delovanje. Naj navedemo predvsem Candikove *«Evangelije in listeh», dalje* Kastelčevo *slovstveno ostalino in več zvezkov «Pridig» čislanega in splošno priljubljenega ljudskega pridigarja* Janeza Svetokriškega *iz vipavskega Sv. Križa. Vse te in druge publikacije so v preteżni meri nabožne vsebine, le obsežno delo «Slava vojvodine Kranjske», čigar avtor je plemič italijanskega porekla* Ivan Vajkard Valvazor, *in ki je izšlo v nemščini je važen zgodovinski vir 17. stoletja, h kateremu se še danes radi zatekamo preučevat našo preteklost. S tem delom je Valvazor dodobra seznanil širni svet s slovenskimi deželami in slovenskim ljudstvom, med katerim je živel.*

D. B.

(Se nadaljuje)

Aleksej Vavilov je umrl

V zgodnjih jutranjih urah 25. januarja je preminul v Moskvi predsednik Sovjetske akademije znanosti Sergej Vavilov, ki se je rodil 24. marca 1891 v Moskvi. Sergej Vavilov je bil eden izmed največjih znanstvenikov in učenjakov Sovjetske zveze in sveta. Bil je dosledni borec za socializem in mir. Bil je poslanec v Vrhovnem sovjetu RSFRS in ZSSR in dvakrat nagrajen s Stalinovo nagrado.

S smrtjo Sergeja Vavilova je sovjetska znanost izgubila velikega sina, ki je posvetil vse svoje življenje uveljavljenju dialektičnega in materialističnega pojmovanja prirode v vseh panogah znanosti. Leta 1935. je bil eden izmed prvih, ki je sprožil veliko ideološko borbo med sovjetskimi učenjaki, kar je privedlo do popolnega socialističnega preokreta tudi na polju znanstvenih raziskovanj. V teku svojega življenja je Sergej Vavilov spisal nad 100 znanstvenih del. Večina teh del je posvečena optičnim raziskovanjem. Vavilov se je prav tako zanimal za atomska raziskovanja. V tem poslednjem času je posvetil svoje nadvse obsežno znanje uporabi atomske energije v preobrazbi narave.

Preminuli učenjak in znanstvenik je bil veren sin velike Partije Lenina in Stalina. Nikoli ni zapustil premočrtne poti. Zato pa je sovjetsko ljudstvo s temvečjo žalostjo zvedelo za njegovo smrt, ki jo je povzročila težka in neozdravljiva bolezen. Njegovo truplo so položili na mrtvaški oder v dvorani Sovjetske akademije znanosti. Na deset tisoče delavcev, kmetov in izobražencev je romalo na ta kraj, da se zadnjič poslovi od svojega velikega sina. Na pogrebu je bila prisotna ogromna množica ljudi.

Izgubo Sergeja Vavilova ne občuti le sovjetske dežela, kakor ne le sovjetska znanost. Izgubo slavnega učenjaka občuti vsa znanost v svetu. Umrl je eden izmed pionirjev znanosti, postavljene na nove temelje, ki v Sovjetski zvezi služi ljudstvu, vsem njenim narodom. Vavilov je umrl, a ni živel zastonj. Po njegovi poti korakajo drugi taki znanstveniki in učenjaki, ki so razumeli, da se znanost lahko razvija le z ljudstvom in ne proti ljudstvu, za ljudstvo in ne za peščico izkoriščevalcev in vojnih razbojnikov.

Zato pa se napredni ljudje vsega sveta klanjajo spominu Sergeja Vavilova.

ŠE O RAZMERAH V OBČINI DEVIN-NABREŽINA

Po zaslugi svetovalcev SIAU je občina dosegla vidne uspehe

V tekoči sezoni zimskih del je bilo za dela ob meji potrošenih 4.247.448 lir, za popravila cest pa 3.699.704 lir - Za gradnjo nakladališča v kamnolomih je bilo potrošenih nad 14 milijonov lir - Po zaslugi naših svetovalcev in kljub opoziciji belčkov sta bili na športnem igrišču zgrajeni moderna slačilnica in kopalnica

Brez dvoma se opaža v občini Devin-Nabrežina velika razlika med prejšnjo občinsko upravo in sedanjo, ki je prišla na vodstvo z zadnjimi občinskimi volitvami. Dejstvo pa je tudi, da ni to nikaka posebna zasluga belčkov, ki so ohranili tudi v sedanji upravi večinoma svoja mesta z županom na čelu. Preokret v načinu upravljanja občine je treba pač pripisati dejstvu, da so prišli končno v občinsko upravo resnični predstavniki ljudstva to je svetovalci liste SIAU, ki so znali s svojo pravo občinsko politiko omajati stare in okorele nazore, s katerimi si je prejšnja uprava ustvarila pravi monopol. S številnimi predlogi, pobudami in nasveti je skupina svetovalcev SIAU dejansko poživila delovanje občine in ga znala usmeriti, čeprav večkrat proti volji belčkov, na pravilno pot resnične zaščite splošnih koristi vseh občanov.

Dejstvo je in tega ne more nihče osporavati, da so svetovalci SIAU s svojimi številnimi predlogi in pobudami znatno pripomogli h končni rešitvi večjega števila upravičenih potreb in zahtev občanov. Ze sama prisotnost demokratičnih svetovalcev, bodisi v občinskem svetu, kakor tudi v občinskem odboru, je dejansko razbila staro občinsko monopolizacijo. Da so bili sprejeti in izvedeni številni občinski sklepi v splošno korist vse občine, je brez dvoma zasluga svetovalcev SIAU, ki so s svojo odločnostjo in stalnim prizadevanjem, bodisi na občinskih kakor tudi na sejah odbora dokazali utemeljenost svojih predlogov ter dosegli, da so slednje sprejele tudi ostale politične skupine.

Razumljivo je, da so predlogi SIAU večkrat naleteli pri nasprotnih strankah na nerazumevanje in celo odpor. Vendar pa so končno le prodrli, ker bi vsak nadaljnji odpor nasprotnih skupin pomenil še večjo osamitev od svojih že itak redkih pristašev, ki jih štejejo v tej občini.

Potrebno pa je, da se v tem članku vsaj deloma dotaknemo nekaterih večjih del, ki so bila izvedena v občini Devin-Nabrežina

Iz seznama javnih nedonosnih del (dela v ekonomiji), oziroma zimskih del, ki jih je občina izvršila v letu 1950, povzamemo le par postavk. Za dela ob meji STO je VU potrošila 4,247.448 lir. Smatramo, da je bil ta denar slabo naložen in bi se brez dvoma lahko uporabil za druga nujnejša dela, ki bi bila vsekakor v večjo korist vsej občini.

Kljub temu, da so stala popravila cest 3,699.704 lir ,so bile ceste slabo popravljene. Tehnično delo vrši namreč «Azienda autonoma stradale». Omeniti je treba, da je bilo delo izvršeno le površno. Občina bi morala pač imeti pri kontroli večjo avtonomijo.

Na pobudo krajevnih industrijcev je občinski odbor pristal na gradnjo nakladališča in ceste, ki veže kamnolome z železnico. Pri tem delu je bilo leto dni zaposleno večje število delavcev. Dela so sicer končana, potrošenih je bilo 14 milijonov in 478.430 lir. Edina pozitivna stran pa je do danes ta, da je našlo pri tem delu zaslužko nekaj brezposelnih. Ta dva objekta sta bila namreč zgrajena v cilju, da se pimaga razvoju komnolomov. Z druge strani pa vidimo, da kamnolomi še vedno životarijo. VU noče pomagati nabrežinskim podjetnikom. Vprašamo se torej, čemu se je potrosilo 14 milijonov lir za gradnjo nakladališča, ko pa z druge strani ni boljših izgledov za bodočnost krajevne kamnoseške industrije?

To bi bile v glavnem pripombe k zimskim delom za leto 1950, ki predstavljajo vsekakor koristno pobubo že iz vidika, da se olajša kritično stanje brezposelnih.

Na izrecno pobudo svetovalcev SIAU je bila zgrajena na nabrežinskem športnem igrišču moderno opremljena in udobna slačilnica, ki je nedvomno v veliko korist bodisi krajevni mladini, kakor tudi športnikom izven občine, ki prihajajo na nabrežinsko igrišče.

Ne smemo pa pozabiti, da je ta predlog naletel posebno pri nekaterih belčkih na precejšen odpor, ki so ga znali demokratični svetovalci tudi premagati in so končno tudi uveljavili svoj predlog. S tem so belčki pač le dokazali nerazumevanje za potrebe mladine in razvoj ljudskega športa. Postavili so se pač skoro na isto stališče kot demokristjani v tržaškem občinskem svetu, ki imajo za potrebe ljudskega športa vedno gluha ušesa. Seveda se prejšnja občinska uprava ni nikdar sploh pobrigala za to vprašanje.

Tudi glede prodaje občinskih parcel delavcem so se posebno nekateri belčki zoperstavljali nizkim cenam, ki so jih predlagali svetovalci SIAU. Ce je zmagal zdrav predlog, je pač zopet zasluga pravih predstavnikov ljudstva, ki so se edini odločno zavzeli, da se delavcem odstopijo zemljišča po najnižji ceni.

Med številne predloge svetovalcev SIAU je treba prišteti tudi predlog za gradnjo občinske ubožnice. Kakor zgleda pa občinski proračun ne zmore tega stroška. Zadeva je sedaj v preučitvi pri VU in conskem predsedstvu.

VU bi morala vsekakor čimprej rešiti to vprašanje ter nakazati potrebno vsoto. Saj je denarja vedno dovolj, ko je treba graditi razne strateške ceste in druge vojaške objekte.

Pri razpravljanju o občinskih problemih pa ne moremo prezreti perečega vprašanja električne razsvetljave, ki prizadene obenem tudi zgoniško in repentabrsko občino.

O tem vprašanju smo pisali že neštetokrat. Kakor izgleda pa ga bo treba še obravnavati. VU je namreč že nakazala potrebno vsoto in sicer za vse občine. Ustavnovljen je bil tudi že konzorcij, v katerem so zastopani predstavniki treh občin. Pozneje pa je bilo sklenjeno, da bo za napeljavo in vzdrževanje skrbela Selveg ker se bodo na ta način zmanjšali stroški. Kakor kaže pa so nastali med podjetjem Selveg in VU neki nesporazumi. Vsa zadeva je precej nejasna posebno še ker si bodisi inženir podjetja Selveg, kakor tudi merodajni funkcionar VU zvračata odgovornost drug na drugega. Prizadete vasi pa morajo še vedno čakati, da se bosta ta dva gospoda končno sporazumela.

Smatramo, da je v tem primeru potreben še odločnejši nastop vseh prizadetih občin, ker je pač sramota, da imamo v letu 1951. na ozemlju, ki je pod upravo VU še vedno desetine vasi brez ene izmed najosnovnejših pridobitev napredposluževati prastarih petrolejk in ka ter da se morajo kmetje še vedno

Ne glede na to pa bi se s temi deli vsaj deloma pomagalo številnim brezposelnim.

Drugo pereče in nič manj važno vprašanje pa je kraški vodovod, pri katerem so tudi prizadete vse tri občine. O tem nesrečnem vodovodu smo tudi že večkrat pisali in ožigosali podjetje, ki ga je zgradilo docela površno. Kakor znano so se tehnične pomanjkljivosti pokazale že v prvih dneh delovanja. Dejstvo je, da cevi puščajo in gre v izgubo približno 75 odst. dobavljene vode.

Naravno je ,da konzorcij ne more in tudi ne sme prevzeti vodovoda pod takimi pogoji, ker bi bila to le škoda za vse tri občine. Tudi v tem primeru je potrebna ponovna in odločna intervencija vseh treh županov in ne samo konzorcija. V kolikor nam je znano pa se je do sedaj največ zanimal edino le zgoniški župan tov. Pirc. Vso zadevo je treba končno razčistiti in VU mora pozvati podjetje, ki je izvršilo dela, na odgovor.

V splošnem se opaža, da se belčki malo zanimajo za zboljšanje starega dela vasi v Nabrežini. Tako je občina potrosila za kanalizacijo velike vsote. Tehnična izvedba pa ne odgovarja, ker se ob vsakem dežju odtoki kmalu zamašijo. Razen tega pa se opaža, da so tudi ceste v tem delu vasi precej zanemarjene in potrebne popravil.

Omenimo naj še, da gre zasluga za zboljšanje mezdnih pogojev občinskih nameščencev svetovalcem SIAU, ki so prvi predlagali prilagoditev občinskih plač, Nadalje je bilo s prizadevanjem demokratičnih svetovalcev zaposlenih v občinskih službah tudi nekaj res potrebnih občanov, ki jih je prejšnja občinska uprava popolnoma prezrla.

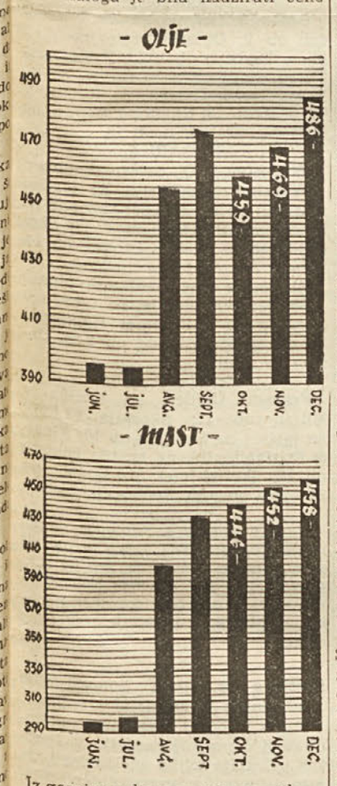

Iz gornjega diagrama je razviden porast cen olju in masti v zadnjem polletju. Enak ali podoben porast opažamo tudi pri drugih življenjskih potrebščinah.

Slovenske žene in pionirji!

V prihodnji številki «Dela», ki izide **10. februarja** t. l. bosta izšli ponovno prilogi

Slovenska žena in **Mladi rod**

Poskrbite za čim širšo razprodajo, da pride prihodnja številka «Dela» v vsako slovensko hišo!

LJUDSKA PROSVETA

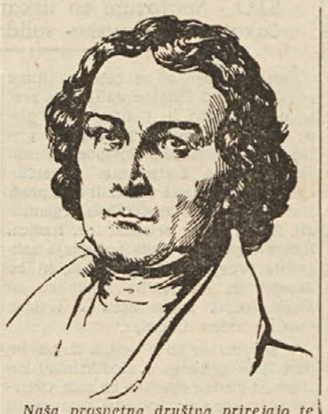

Naša prosvetna društva prirejajo te dni Prešernove proslave, da proslave našega največjega pesnika 150. letnico rojstva (3. decembra 1800) in obletnico smrti (8. februarja 1849.). Prav je, da polagamo veliko pažnjo proslavam našega največjega duha, ki je nam Slovencem ne samo dal najbolj dovršeno umetno pesem, temveč nam je že večkrat pred sto leti pakazal politično pot, po kateri je hodil naš rod doslej in bo hodil v svojo lepšo bodočnost tudi poslej.

«Tja bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosti volju vero in postavel» je napisal Prešeren ter s tem pokazal pot v skupnost z vsemi Slovani.

A ne samo v skupnost s Slovani temveč njegov kažipot je bil tudi v bratstvo z vsemi narodi sveta. Kakor je njegovo srce čutilo, ko je opeval svojo lastno bol, je vselej imel v mislih predvsem tudi usodo svojega lastnega naroda. Prav zato je v svojih pesmih navajal politično pot Slovencem, kar nam posebno povedo njegovi stihi v «Zdravljici»:

«Žive naj vsi narodi
ki hrepene dočakat dan,
da koder sonce hodi
prepir iz sveta bo pregnan,
da rojak prost bo vsak,
ne vrag,
le sosed bo mejak!»

Ali ni kakor da so te vrstice napisan edanes, prav za današnje dni, ko je v svetu borba za dokončno uresničitev te njegove napovedi? Vedel je in čutil, da se bo to zgodilo, trepetal je za ta dan in žrtvoval zanj vso svojo osebno srečo in udobje, Kajti preganjan zaradi teh svojih idej ni dosegel službenega položaja, ki bi ga kot takratni dohtar lahko ter ga dvignil nad vsakdanje skrbi za življenje.

Ko mu je bilo pa najhuje, si je zapel:

«Stanu se svojega spomni,
trpi brez mirul»

Do konca svojega žvljenja se ni izneveril svojemu stanu pesniku — geniju — jasnovidcu.

In če ga danes slavimo, ga slavimo ne samo kot velikega pesnika in umetnika, temveč tudi kot velikega misleca, ki nam je s svojo veliko idejo vedno živ med nami ter nam je prav v teh težkih dneh kažipot v lepše življenje. Prešeren ni dvomil v zmago pravice v svetu, čeprav je vedel, da bo za to treba tudi žrtev.

Naše ljudstvo slavi zaradi njegovih umetniških lepot, ki nam je podal v svojih «Poezijah», a predvsem, ker je bil slovenskemu ljudstvo politični kažipot, za kar je tudi marsikaj pretrpel.

PRESERNOVE PROSLAVE:

V Skedenju: PD «Skedenj» bo proslavilo v petek, 9. t. m. v Ljudskem domu obletnico smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Nagovor bo imel tov. Bernetič, sodeloval bo domači pevski zbor, mladinci bodo recitirali. Začetek ob 20. uri.

V Dolini: V petek, 9. t. m. ob 20. uri bo proslavilo PD «V. Vodnik» obletnico Franceta Prešerna. Na sporedu so recitacije mladine, nastop godbe in o Prešernu bo govoril tov. Košuta.

Na Kolonkovcu: PD «Fr. Prešeren» na Kolonkovcu bo proslavila v soboto, 10. t. m. v dvorani «Ai Soci». Na sporedu so orkester, zborovsko petje in recitacije. Predaval bo tov. Bernetič.

V Podlonjerju: PD «Zvezda» v Podlonjerju je v soboto 27. m. m. lepo proslavilo obletnico velikega Prešerna Po uspelih recitacijah Lidije Cok, Rudež Marije in predavanju Košute se je razvil med številnimi navzočimi prijeten družaben večer.

«REVIZOR» V NABREŽINI

V nedeljo, 11. feoruarja ob 16. uri bo gostovala igralska družina z Opčin z duhovito in zabavno rusko komedijo «Revizor», ki jo je že pred več kot 100 leti napisal veliki ruski pisatelj Gogolj. Opozarjamo Nabrežince in okoličane na to lepo uprizoritev, za katero so Openci nabavili novo kulisarijo in nove ruske kostume tedanje dobe. Začetek ob 16. uri. Sodeluje tudi orkester.

GOSTOVANJE KRIZANOV NA KONTOVELU:

Prejšnjo nedeljo smo imeli na Kontovelu lepo prireditev kriških otrok, ki je privabila nabito polno dvorano občinstva. Spored je bil zelo zanimiv: Najprej so nastopili pionirji pevci, ki so pod vodstvom tov. Zerjala lepo zapeli «Pionirsko kolo», «Kranjčičev Jurij», in «En hribček bom kupil»; nato so štiri mladinke zapele: «Se davno mrači», «Srce je žalostno», «Kako bom ljubila» in «Ne bom se možila». Sledil je ruski balet v kostumih, ki so ga morali na željo ponoviti; nato harmonike s petjem in igra «Pionirji iz Tihega dola». Po igri spet nastop zbora s pesmimi, od katerih so morali ponoviti «Cez tri gore».

Bila je res prisrčna prireditev ki je navdušila mlajše in starejše. V imenu SHPZ je tov. Košuta pozdravil in povabil tudi Kontovelce - Prosečane naj pridejo v Križ, da vrnejo kulturni obisk, in želja nas vseh je, da tudi z našimi otroki in z vsem sporedom naših prireditev obiščemo čimprej Križ in druge kraje.

PRISRCNA PRIREDITEV V ROCOLU:

Ob priliki razdeljevanja izkaznic KP STO so rocolski diletanti prav uspešno uprizorili Sorlijevo enodejanko «Zenitni posredovalec», ki je vzbudila med številnim občinstvom prav zabavno razpoloženje. Govorila sta tov. De Stradi in Košuta. Po sporedu se je razvila prosta zabava. Omeniti moramo, da bi bilo vredno, da Rocolčani gostujejo s to igrico še kje drugje.

Opozarjamo tem potom, da bo PD «Fr. Marušič» imelo v soboto, 10. t. m. ob 20. uri svoj redni občni zbor v prostorih gostilne pri Zajcu.

Maksim Gorki MALVA

4.

Po okusni juhi in nekaj kozarčkih žganja so Jakobove oči začele srepo gledati. Neumno se je smehljal, kolcalo se mu je, zehalo in začel je tako gledati Malvo, da se je očetu zdelo potrebno reči:

— Semkaj lezi, Jakec, do čaja... takrat te bova zbudila.

— To je možno - o... — je pritrdil Jakob in se zvrnil na vreče. — Kam pa vidva? Ha-ha!

Vasilij je bil v zadregi zaradi njegovega smeha in naglo odšel iz kolibe, Malva pa je našobila ustne, namrščila obrvi in odgovorila Jakobu:

— Kam greva, ti ni nič mar! Kaj pa si ti? Se pri bogu nič ne pomeniš! Fante si še!... in je odšla.

— Jaz? Dobro! — je vzkliknil Jakob za njo. — Počakaj... ha, ha, ha! Pokažem ti! Dobro! Ti si prava... gospodična!

Godrnjal je še nekaj časa, nato pa je zaspal s pijanim in sitnim nasmeškom na zardelem obrazu.

Vasilij je zasadil v pesek tri ribiške kavlje, združil njihove vrhnje konce, vrgel rogoznico nanje ter legel v tako narejeni senci z rokami pod glavo in gledal v nebo. Ko je pristopila Malva in se spustila na pesek poleg njega, je obrnil k njej obraz in na njem je videla užaljenost in nejevoljo.

— Kaj pa ti je, stari? — je vprašala in se zasmejala. — Nisi kdo ve kako vesel sina, kaj?

— Posmehuje se mi... In zakaj? Vse zavoljo tebe... — je rekel mračno Vasilij.

— Tako? Zavoljo mene? — s eje lokavo začudila.

— Kakopak? Seveda...

— Kako si pomilovanja vreden! In kaj bo zdaj? Ne bom smela več k tebi, kaj? No, dobro pa ne bom...

— Kakšna čarovnica si! — jo je pograjal Vasilij. — To sta mi prava! Oon se smeje, ti tudi... pa sta mi najbližja! Čemu neki se smejeta? Vragi! — je rekel ,se obrnil proč in umolknil.

Malva je objela z rokami svoja kolena, se rahlo pozibavala z životom, pazljivo ogledovala z zelenimi očmi veselo migljajoče morje in se nasmehnila z zmagovitim nasmeškom, ki jih ima v izobiliju sleherna ženska, ki se zaveda moči svoje lepote.

Jadrnica je zdrsnila po vodi kakor velika, neokretna ptica s sivimi krili. Bila je daleč od brega in se še bolj oddaljevala tja, kjer sta se nebo in morje strnila v eno — v sinjo neskončnost, vabečo k sebi s svojo zmagovito tišino.

Molčiš? — je vprašal Vasilij.

— Razmišljam... — je rekla Malva.

— O čem?

— Tako... — je zatrepetala z obrvmi, pomolčala in pristavila: — Sina imaš, fant, da ga ni takega...

— Kaj ti to mar? — je vzkliknil ljubosumno Vasilij.

— Zato bi mi ne bilo mar?...

— Pazi! — jo je ošinil z jeznim, nezaupnim pogledom. — Ne čenčaj neumnosti! Čeprav sem miren človek, ne draži me... veš!

Stisnil je zobe, naredil pesti in nadaljeval:

— Danes si se takoj, ko si prišla, začela igrati... Ne razumem še, kaj to pomeni, toda vedi, da pridem temu do dna, in potem ti ne bo dobro! Tudi se nekam čudno smehljaš... meni tuje... in še drugo... Tudi jaz vem, kako je treba ženski streči... če je treba...

— Ne plaši me, Vasja... — je rekla ravnodušno, ne da bi ga pogledala.

Torej ne zbijaš šal!...

— Ti pa me ne plaši!...

— Nabijem te, če boš počela neumnosti... — je srdito zagrozil Vasilij.

— Tepel me boš — se je obrnila k njemu in ga radovedno pogledala v razburjeni obraz.

— Mar misliš, da si grofica? Nabijem te...

— Kaj pa sem ti jaz — morda žena? — je vprašala s poudarkom in mirno Malva, in ne da bi čakala odgovor, nadaljevala: — Ker si vajen tepsti ženo za prazen nič, kadar se ti zljubi, meniš, da boš tudi z mano tako delal? Ne. Jaz sem svobodna. Sama svoja gospodinja sem in se nikogar ne bojim. Pač pa se ti sina bojiš; kako si se mu dobrikal — sramota! In meni še groziš!

Zaničljivo je tresla z glavo in umolknila. Njene hladne, malomarno izgovorjene besede so potlačile Vasilijevo jezo. Se nikoli se mu ni zdela tako lepa in čudil se je, ko jo je gledal.

— Razvnela si se in razkokodakala... — je rekel; jezen je bil in se hkrati naslajal ob pogledu nanjo.

— In še nekaj ti povem. Pred Serjožko si se širokoustil, da če tebe nimam, sem brez kruha in ne morem živeti! Ni bilo treba, da si to rekel... Morda te sploh ne ljubim in ne hodim k tebi, temveč ljubim samo ta kraj... — široko je zamahnila z roko okrog sebe. Morda mi je to všeč, da je tu samotno morje in nebo in nobenih podlih ljudi. Da si pa ti tu, mi je vseeno... To je nekakšno plačilo za mesto. Če bi bil Serjožka tu, bi k njemu hodila, če bo tvoj sin tu, bom hodila k njemu. A še najlepše bi bilo, če bi sploh nikogar ne bilo... presedate mi! S svojo lepoto pa dobim kadar koli se mi zahoče, moža po svoji volji, izberem si ga... Ti pa mi nisi mar...

— Tako-o-o govoriš?! — je siknil zlobno Vasilij in jo zgrabil za grlo. — Tako je torej?

Stresel jo je, pa seni branila, čeprav ji je silila kri v obraz. Samo obe roki je položila na njegovo roko, ki jo je stiskala za grlo, in mu uporno gledala v obraz.

— To je tor

TU PA TAM...

SVET STOJI NA GLAVI — *Tako vsaj trde titofašistični pisuni «Primorskega» in seveda tudi ostalih njihovih mazaških listov. Če se boriš za mir, si za te bedne žurnaliste vojni hujskač. Če pa podpiraš ameriške vojne hujskače, Trumana, Dullesa, Eisenhowerja i. dr., potem si pravi zagovornik trajnega miru. (Morda mislijo pri tem — prebrisani kot so — na trajen mir, ki so ga dobili sto tisoči Korejcev, ko so obležali pod bombardiranjem in obstreljevanjem Mac Arthurjevih zračnih gangsterjev).*

Takole piše o bližnjem kongresu naše Partije: «Jasno je, da takšen kongres ne more biti doprinos stvari miru ,o katerem toliko govorijo in bodo ravno na kongresu še prav posebno mnogo govoriti. Ravno narobe! Ta kongres bo naperjen proti miru.... Ta kongres bo dejansko vojnohujskaški kongres, ker mu je namen s svojo protijugoslovansko ostjo ustvarjati nemir v tem delu sveta... Zato... lahko že danes rečemo, da bo to pravi kongres tržaške kominformovske vojnohujskaške agenture».

Res zabavni so ti pajaci iz 3. nadstropja. Ker sami stoje na glavi, skušajo dokazati, da ves svet stoji na glavi, dočim le oni stoje na nogah. Toda ni čudno, saj med njimi dobiš tudi urednika, ki ti piše, da se v Jugoslaviji gradi socializem, dočim je še dan prej, po povratku iz Jugoslavije, ves prestrašen pripovedoval svojim stanovskim tovarišem, da vlada v Jugoslaviji fašizem najslabše vrste.

Najbolj zanimivo pa je, da so titovski pisuni prišli do enakih ugotovitev kot g. Airey, ki je nedavno izjavil: «Kominform dejansko uporablja vsa sredstva v to svrho, da bi Trst ostal središče mednarodnega razburjanja». Čudovita sorodnost misli, kajne?

VRABCU JE ZAMRZNIL KLJUN — *Še pred nadavnim vam je čivkal skoro vsak teden v titovskih časopisih, ki so — znano — najbolj potrpežljivi za vsakršne marnje. Cim pa je zapihala prva burja, pa je naenkrat utihnil. Zelo nas skrbi, da mu je njegov vedno ščebetavi kljun zamrznil, ker si najbrž ni utegnil obrisati slin po zadnji kilometrski pridigi, ki jo je imel v «Primorskem».*

Po pravici povemo, da nam je zelo dolg čas, ko že toliko časa ne slišimo njegovih nad vse zabavnih političnih «tirad», ki v «Primorskem» prav dobro nadomeščajo zabavni kotiček. Upajmo, da bo kmalu zopet nastopila jugovina in da nas bo Vrabec (Ubald) zopet razveselil s kakšno «politično». Morda z ono o izkaznicah, ki nam jo je še na dolgu?

Delo komunistov v občinskem svetu

— Tov. Casali Marija — Karleta predloži v imenu komunistične skupine resolucijo, v kateri zahteva takojšnjih ukrepov s strani občine proti naraščajoči draginji. V zadnjih časih — utemeljuje navedena resolucija — se cene najnujnejšemu živežu in obleki stalno in nevarno dvigajo. To je posledica špekulacije monopolistov, ki izkoriščajo sedanje vzdušje oboroževanja. Ukaz VU št. 163 od 24. 8. 1950. se ni pokazal uspešnega za pobijanje draginje, ker v Komisiji za cene niso zastopani potrošniki. Dviganje cen bi bilo mogoče ustaviti le z nakupom velikih zalog nujnih življenjskih potrebščin, katere naj bi prodajale Delavske zadruge in Občinska potrošna ustanova, ki so jo komunisti predlagali že pred tremi meseci.

Z ozirom na to predlaga komunistična skupina, naj:

1. občinski svet pooblasti župana in občinski odbor, da intervenirajo pri VU, da

a) spremeni sedanjo sestavo Komisije za cene, v katero naj vključi tudi predstavnike potrošnikov,

b) takoj nabavi veliko zalogo blaga (živeža, obleke, kuriva), da tako prepreči naraščanje cen;

2. občinski svet naloži odboru, da v nekaj dneh predloži v diskusijo predlog komunistične skupine od 20. oktobra 1950., v katerem predlaga ustanovitev Občinske potrošne ustanove.

— Tov. dr. Pogassi odgovarja referentu za finance dr. Fortiju glede uvedbe novih občinskih trošarin. S konkretnimi primeri iz Italije pobije Fortijeve trditve, češ da predlogi komunistov za demokratizacijo trošarin niso izvedljive, ker da to prepoveduje zakon. Nasprotno je res, da so trošarine na luksuzne predmete kot na primer na likerje, dragocene tkanine, drage kamne, nakit in zlatnino, kot to predlagajo komunisti, že uvedli v številnih občinah sosednje republike. S temi konkretnimi predlogi bo ne le krit ves primanjkljaj, temveč se bo glavno breme trošarine preneslo na bogatejše sloje prebivalstva. Na ta način bo občina tudi pomagala preprečevati strahovito naraščanje draginje.

Ženski protesti proti draginji

V četrtek dopoldne se je zbrala večja skupina tržaških žena pred sedežem VU ter zahtevala, naj bi višji predstavnik urada za civilne zadeve sprejel delegacijo, ki mu je želela predočiti obupne razmere delovnega ljudstva, zlasti pa brezposelnih zaradi naraščajoče draginje vseh življenskih potrebščin. Službujoči stražar je zadevo pojasnil zaveznškemu oficirju. Ta je ženam odgovoril, naj predložijo podpisano prošnjo za sprejem pri omenjenem oficirju. Žene pa se s tem nikakor niso zadovoljile in so še nadalje vztrajale v svoji zahtevi. Seveda so zavezniški oficirji kaj kmalu poskrbeli za «red» pred svojim sedežem. Ukazali so podrejenim civilnim policistom, naj demostrantke razženejo.

To je način «reševanja» kritičnih vprašanj, zaradi katerih je tako zaskrbljena ogromna večina tržaškega ljudstva! Zaradi tega so tudi povsem upravičene ostre besede, ki so jih ogorčene žene uporabile proti vladi, ki delujejo tudi v šolskem aparatu italijanskega strokovnega tečaja v Križu, skušajo vplivati na starše, češ da slovenska šola ne more nuditi kvalitetno dobrega pouka, zlasti ne stvarnega, če ne razpolaga s potrebnim materialom. Tako skušajo pritegniti slovenske tečajnike v italijansko šolo.

Važno je torej, da se tozadevne slovenske šolske oblasti za stvar zavzemejo: one so predvsem odgovorne za kvalitetno izboljšanje strokovnih tečajev in za obstoj slovenskih šol na našem ozemlju!

Pri Mladinski komisiji Zveze komunistične mladine, trg Ponterosso 6, se sprejemajo vpisovanja za tečaj krojenja in šivanja, kakor tudi za tečaj ročnih del (pletenje, vezenje itd), ki se bo pričel v prvi polovici meseca februarja.

V MESTU IN DELO NA PODEŽELJU

ŽUPAN BARTOLI BI RAD ODPRAVIL INTERPELACIJE SVETOVALCEV

OBČINA NAJ POSREDUJE da se prepreči draginja

Važen predlog komunistične skupine proti špekulaciji z nujnimi življenjskimi potrebščinami - Tov. Pogassi razgalil protiljudsko trošarinsko politiko občinske večine

Na torkovi seji so govorili skoro vso prvo polovico, ki je določena za intervencije, samo občinski odborniki in so morale odpasti nekatere zelo nujne interpelacije, med njimi ona tovariša Radicha o prisilnih izselitvah.

Odbornik Geppi je obravnaval okrog pol ure vprašanje izvoščkov, da bi tako prikrajšal svetovalce pri interpelacijah. Isti odbornik je nato odgovarjal na Gombačevo interpelacijo glede ureditve zelenjadne tržnice na trgu Giuliani. Zagotovil je, da se bo kmalu pričelo preurejevanje tega trga, za katerega je določenih 3.600.000 lir. Zgrajene bodo po vsem trgu odprte lope, pod katerimi bodo našle streho vse branjevke. Urejeno bo posebno skladišče, v katerem bodo mogle branjevke spravljati svoje blago. Povedal je tudi, da ima v načrtu preureditev vseh obstoječih zelenjadnih trgov ter ureditev novih po vsem mestu.

Na interpelacijo, ki jo je že pred časom vložila tov. dr. Weissova, je odgovarjal referent Benussi. V glavnem je v svojih posredovanjih sledil zahtevam, ki jih je postavila tov. Weissova: da se namreč omogoči po ozdravitvi ponovna zaposlitev bivših bolnih na pljučih ter da se jim prizna bolniška podpora še eno leto po odpustitvi iz sanatorija.

Na interpelacijo ,ki jo je pred časom vložil tov. Ghetz, naj se zgradi filobusna linija iz ladjedelnic do mestnega središča, je odgovoril dr. Bonetti, da ima Acegat že v načrtu to zvezo toda po drugih cestah. Tov. Braunu je zagotovil, da bo linija št. 8 podaljšana do krožnega obrata linije št. 9, dočim pa da se podaljšanje do rojanske šole ne izplača.

Za tem je dobila besedo tov. Casali Karleta, ki je zahtevala, naj se občina zavzame pri merodajnih oblasteh, da se prepreči naraščajoča draginja in špekulacija. Predvsem naj pri VU doseže, da začne delovati komisija za cene, v katero naj pridejo tudi predstavniki potrošnikov. Poudarja dalje, da bi morale Delavske zadruge in Občinska potrošna ustanova s skupno akcijo preprečiti špekulacije zasebnih trgovcev s tem, da nabavita večje količine blaga, ki bi ga prodajali po nezvišanih cenah. Končno je predložila predlog, v katerem poleg gornjega komunistična skupina zahteva, da se čimprej začne obširna razpraba o njenem predlogu

Po odmoru so bili na vrsti predlogi občinskega odbora, večinoma značaja redne uprave. Le pri predlogu odv. Fortija glede novih trošarin, ki ga zaradi odhoda opozicije niso mogli sprejeti na zadnji seji, je prišlo do daljše diskusije. Odbornik Forti je zavračal predloge tov. Pogassija, češ da niso utemeljeni v zakonu, odnosno, da občina sicer ne bi mogla kriti primankljaja 360 milijonov lir.

Tov. Pogassi je v daljši intervenciji pobil vse njegove trditve ter izjavil, da je za to nedemokratično in protiljudsko finančno politiko odgovorna politična koalicija, ki ima od leta 1945 pa vse do danes tržaško občino v zakupu. Nato s stvarnimi primeri oriše njihovo trošarinsko politiko proti kateri je morala celo VU nastopiti, ker bi pospešila naraščanje cen. Hoteli so trošariniti oglje, koks, sveža, jajca in drugo. Na vino je v Trstu 1.500 lir trošarine na hektoliter, dočim znaša v Italiji le 800 lir. Naš namen je, nadaljuje tov. Pogassi, da olajšamo breme revnim slojem ter ga preložimo na bogate sloje. Zato predlagamo ,naj se trošarinijo predvsem luksuzni predmeti kot so: likerji, dragocene tkanine, dragi kamni in zlat nakit. Toda prav tega noče občinska večina, ker bi se zamerili industrijcem in velikim bogatašem. Pri glasovanju je bil predlog odbora sprejet z običajno večino; proti so glasovali le komunisti.

Kdo mora plačevati socialno zavarovanje polovinarjev

Glede plačevanja enotnih prispevkov za kmetijsko socialno zavarovanje (contributi unificati), obstaja v Italijanski republiki poseben zakon št. 142 z dne 2. 4. 1946, ki določa da gredo ti prispevki v pogodbenem razmerju med veleposestniki in polovinarji, izrecno in v celoti na breme veleposestnikov.

Italijanska kmetijska organizacija «Confederterra», kjer je včlanjena pretežna večina italijanskih malih posestnikov, polovinarjev, itd. se že štiri leta vztrajno bori za uveljavitev tega zakona, ki so ga veleposestniki prepogostoma namenoma prezrli in naprtili polovinarjem plačevanje polovice navedenih prispevkov. Pred civilnimi sodišči bližnje republike se je v teku štirih let vrstilo nešteto pravd med veleposestniki in polovinarji. Kakor zgleda pa niso imela do sedaj tudi sodišča docela jasnih pojmov glede uveljavitve tega zakona.

Kasacijsko sodišče v Rimu pa je končno napravilo konec tej zmešnjavi ter z raznimi obsodbami veleposestnikov na plačilo celotnega prispevka, končno potrdilo pravilno stališče «Confederterre».

Navedeni zakon kakor tudi sodbe italijanskega kasacijskega sodišča so velike važnosti tudi za polovinarje našega Ozemlja, ki se potom Kmetijske strokovne zveze ES in pozneje Zveze malih posestnikov že štiri leta borijo, da se ta zakon uveljavi tudi na STO. Tudi na našem Ozemlju imamo nešteto primerov, da zahtevajo veleposestniki od polovinarjev plačilo polovice navedenih prispevkov.

Zveza malih posestnikov bo ponovno intervenirala pri VU z zahtevo, da se navedeni zakon št. 142 z dne 2. 4. 1946 končno razširi tudi na STO.

Zveza malih posestnikov pa poziva obenem vse tiste polovinarje, ki so jim veleposestniki neupravičeno pridržali polovično vsoto za plačilo enotnih prispevkov kmetijskega socialnega zavarovanja (contributi unificati), naj se čimpreje zglasijo na sedežu Zveze v ulici Montfort št. 3, kjer bodo prejeli potrebna pojasnila in navodila.

IZ ŠEMPOLAJA

Ali je to krščanska ljubezen?

SEMPOLAJ — Pretekli petek je bil v Sempolaju pogreb 71 letnega Antona Doljaka, ki je par dni prej iz neznanih razlogov umrl sredi ceste, medtem ko se je vračal proti svojemu domu. Domači župnik pa se ni hotel udeležiti pogreba nesrečneža. Kljub njegovi odsotnosti se ga je udeležilo veliko število domačinov in okoličanov. To je po vsej verjetnosti župnika zelo razburilo. Zato pa je svojo nedeljsko pridigo spremenil v govoranco o izobčenju. Iz prižnice je namreč kratkomalo «izobčil» vse, ki so se udeležili pogreba Antona Doljaka. Izobčenje je utemeljeval z opravičilom, da pokojnik ni hodil v cerkev.

Smešno bi bilo polemizirati o tako nesmiselnih «izobčenjih», kot je ta, kajti potemtakem so v glavnem izobčene prav tiste ženice, ki hodijo redno v cerkev in ki so po svojem verskem prepričanju smatrale za dolžnost, da se udeleže pogreba pokojnega Doljaka ne glede na to, da ni hodil v cerkev. Vendar pa bi želeli vprašati župnika, če misli z «izobčenji» odstraniti iz cerkve še tisto malo ljudi, ki zahaja v cerkev? Ali hoče prilastiti svoji župniji naziv «infidelium»? Ce se bo to zgodilo, potem ne bo niti njega treba v Sempolaju. Le tako naj nadaljuje pa bo kmalu deležen vidnih sadov svojega «pastirovanja».

Skupina šempolajskih župljanov

Zveza malih posestnikov sporoča vsem članom Glavnega odbora, da je bil sestanek, ki se je imel vršiti 4. februarja preložen na dan 19. februarja ob 9. uri.

IZ NABREŽINE

Kdaj bodo popravili javno pipo

Naš dopisnik iz Nabrežine poroča, da se prebivalci tamkajšnjega starega dela vasi imenovanega «križada» pritožujejo, ker je že tri tedne pokvarjena vodna pipa. O okvari pipe je obveščena tudi občina, vendar pa do danes ni poskrbela za popravilo. Zato se prebivalci začudeno sprašujejo ali je potrebno tudi za tako malenkostno popravilo toliko časa, da se občinska uprava končno zgane. Ali se morda vprašanje zavlačuje zato, ker se omenjena pipa nahaja v starem delu vasi?

Posvetovanja o občinskih problemih

Naši občinski svetovalci so na razpolago prebivalcem za posvetovanje in pritožbe gledbe občinskih problemov, kot sledi:

BIDOVEC: v PD «Skamperle», vsa ko soboto od 18. do 19.

CASALI: v PD «Dugolin», vsak ponedeljek od 19. do 21.

GHETZ: v PD «Kraljič» vsak četrtek od 18. do 19.

GOMBAC: v Skednju, vsak ponedeljek od 18. do 20.

KOSUTA: v Križu vsak ponedeljek od 18. do 19.30 in na Proseku isti dan od 20. do 21.30.

JURAGA: v. ul. Vidali, vsako sredo od 19. do 20.

MALALAN: na Opčinah, vsako soboto od 17. do 19.

RADICH: v PD «Rinaldi», vsak četrtek od 20. do 21.

WEISS: v PD «Peroša», vsako sredo od 19.30 do 20.30 in v PD «Kraljič» vsak četrtek od 18. do 19. ure.

SESTANEK svetovalcev SIAU in KP

V nedeljo dne 4. februaja ob 8. uri bo v dvorani PD «Kraljič» zborovanje županov, občinskih odbornikov in svetovalcev članov SIAU in Komunistične partije. Vabljeni so tudi sekcijski sekretarji.

V Zgoniku gradijo nov občinski dom

V sredo so slovesno položili temeljni kamen

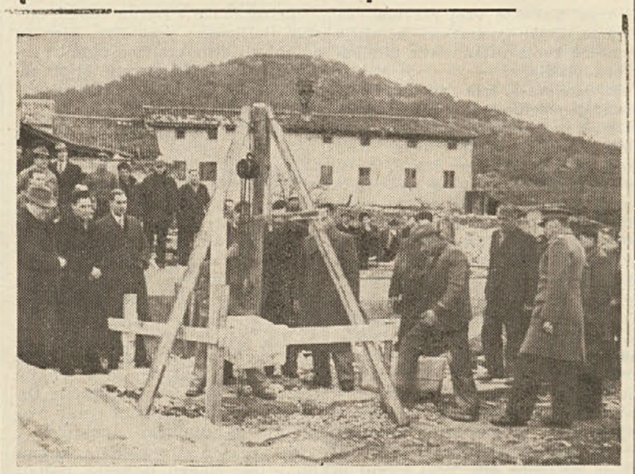

V sredo popoldne so slovesno položili temeljni kamen novemu občinske mu domu v Zgoniku. Slovesnosti so se udeležili poleg domačinov tudi visoki predstavniki civilne in vojaške oblasti, med katerimi naj omenimo gen. Ayreja in predsednika cone prof. Palutana ter predstavnike tržaške repentabrske in nabrežinske občine. Domači župan tov. Pirc je imel ob tej priliki priložnostni nagovor, v katerem je podčrtal potrebe in želje prebivalstva zgoniške občine. Po kratkem verskem obredu, ki ga je opravil domači župnik je sledila položitev kamna; nakar pa je tov župan povabil goste na običajen prigrizek v bližnjo gostilno.

Nova občinska hiša bo enonadstropna in bo imela 14 prostorov, med katerimi bo tudi primerna dvorana, kjer bo zasedal občinski svet ter soba za zdravniško ambulanco. V novem domu bodo pozneje verjetno nastanili tudi krajevni poštni urad.

Po dosedanjih proračunih bo novo poslopje stalo okrog 10 milijonov lir. Zidano bo iz domačega kamna ter iz opeke. Gradi ga gradbeno podjetje Pahor-Urban iz Trsta t. j. isto podjetje, ki je ravnokar dogradilo novo šolo v Saležu.

Novi občinski dom bo predvidoma dograjen do prihodnjega julija. Pri delih bo zaposleno 18 oseb, vštevši tehnike in elektriciste.

Konference partizanov miru

V četrtek zvečer bo v krožku «Tomažič» javna debata, ki jo organizira Tržaški odbor miru. Snov debate je «Katoličani in borba za mir».

Nadalje organizira Tržaški odbor miru za prihodnji teden tudi dve konferenci v zvezi z vprašanjem oborožitve Nemčije.

Prva konferenca bo v sredo od 19.30 na Opčinah, kjer bo govoril tov. Angel Franza.

Druga konferenca pa bo v četrtek ob 20. uri v Barkovljah (Rumena hiša), kjer bo govoril tov. Salvo Teiner.

Potrebe revnih so jim deveta briga

Že par tednov vodijo komunistični svetovalci v tržaškem občinskem svetu ostro borbo proti demokristjanski večini za znižanje trošarine na osnovne življenske potrebščine. Nedvomno je to vprašanje še posebne važnosti za revnejše sloje. Toda titofašisti so se tudi v tem pogledu pokazali v svoji pravi luči dejanskih zaveznikov demokristjanske večine in sovražnikov delovnega ljudstva. Titofašistični svetovalec Dekleva je bil namreč prav na teh sejah odsoten, kar pomeni, da se titofašisti niti najmanj ne brigajo za osnovne koristi delovnega ljudstva. To nam dokazuje tudi pisarjenje «Primorskega», ki je v poročilu o zadnji občinski seji posvetil precej prostora intervenciji svetovalca Fortija, dočim je popolnoma prezrl odločno stališče naših svetovalcev v obrambo širokih slojev potrošnikov.

Tako so postali titofašisti dejanski zagovorniki demokristjanske teze, da se likerji in luksuzni predmeti ne smejo obdavčiti, dočim je treba seveda obremeniti tiste življenjske potrebščine, ki so pač osnova prehrane delovnega ljudstva. Da ne bi prišlo do kake zamere pri demokristjanih, je titofašist Degleva pač uvedel najbolj primerno taktiko, to je, da se teh sej sploh ni udeležil. S tem so si titofašisti sami pritisnili pečat, ki jih izkazuje kot zagovornike premožnih slojev in sovražnike izkoriščanega delovnega ljudstva

Ljubljeni mami in očku ZORI IN IVANU LEGISA ob 30-letnici poroke kličejo še na mnoga leta!
Zorka, Danica, Ladi in ostali sorodniki Voščilu se pridružuje uredništvo «Dela».

Poziv IK KP STO za sklad zimske pomoči

KP STO prispeva vsoto 50.000 lir

Izvršni komite KP STO je dne 30. januarja t. l. odobril naslednji poziv:

«Tovariši, delavci!

Za tisoče brezposelnih postaja v tej zimi borba za življenje še bolj trda in to po mesecih in letih bede, ki je izčrpala njihove moči in vsako njihovo rezervo. Imamo nadalje tisoče upokojencev, starčkov brez opore, vdov in sirot, brezdomcev in družin, ki živijo v nezdravih in napol porušenih stavbah, ki potrebujejo solidarnost prebivalstva, da se lahko zoperstavijo naraščajočim težkočam.

Odbor za sklad zimske pomoči je naslovil prebivalstvu poziv za zbiranje prispevkov v tovarnah in podjetjih. Prizadevanja za pomoč tistim, ki najbolj trpijo zaradi stanja, v katerem živimo, pa zahtevaj opodporo vseh, tudi revnih, da pomagajo še revnejšim.

KP se pridružuje tej pobudi ter prispeva za sklad zimske pomoči vsoto 50.000 lir. Poziva obenem vse tovariše in vse delavce naj povzamejo še nadaljnje pobude, da se zbere čim večja vsota ter da se s tem lahko odpomore še večjemu številu potrebnih».

IZ LADJEDELNICE SV. MARKA

Delavcem in kmetom zadostujejo dejstva

Syovenski tovariš iz ladjedelnice Sv. Marka nam je poslal dopis, ki ga rade volje objavljamo, ker je to obenem najboljši dokaz s kakšnim prezirom in zaničevanjem gleda naše ljudstvo na fašistični sindikat Špijona Bortola Petronija.

Ce greš po poti in ti prileti nadležna mušica v oko, se moraš pač ustaviti, si očistiti oko in šele nato lahko nadaljuješ svojo pot. Tudi jaz sem hodil po poti in srečal bedaka, ki je metal kamenje v zid, misleč, da se ga bo prijelo. Clovek bi se takemu početju skoro smejal. Boljše pa je, da se bedaku dopove, da so vsi njegovi napori zaman.

To naj bo kot vzgled vsem «sindikalistom» Bortola Petronija, ki so tik pred «kongresom» vrgli na cesto večje število tiskarjev in nameščencev. Na kongresu pa so verjetno govorili o borbi proti brezposelnosti. Meni se pa dozdeva, da je v resnici to borba za brezposelnost. Drugi dokaz imamo pri titovskih stavkokazih v občinskem poljedelskem podjetju. Delavci so se borili štiri dni, pristaši Bortola Petronija pa so stavkajočim obrnili hrbet.

Naš kmet in delavec ne potrebujeta nikake propagande, dovolj so že sama dejstva. Teh pa imamo dovolj ne samo v coni A, marveč še posebno v Jugoslaviji in coni B. Kaj so tam napravili sindikati za delavca in kmeta, ko pa imajo vse prilike? V coni B imamo mnogo kmetov, ki sploh niso več kmetje, ker ne pridelajo niti za par mesecev preživljanja.

To so dejstva, ki jih ne more nihče zanikati, ker jih lahko slišimo vsak dan posebno od ljudi, ki prihajajo iz zone B ali Jugoslavije.

Slovenski delavec
iz ladjedelnice Sv. Marka

Obvestilo kmetovalcem

Obveščamo zainteresirane kmetovalce, da bo kmetijsko nadzorništvo z vsoto, ki jo je stavila na razpolago VU, v semestru 1. jan. do 30. junija 1951., nudilo naslednje prispevke:

1. za zidavo govejih hlevov;
2. za nakup poljedelskih strojev;
3. za nakup semen krmilnih rastlin.

Kmetovalci, ki se mislijo poslužiti gornjih prispevkov, morajo kmetijskemu nadzorništvu — tehnična sekcija — ulica Ghega štev. 6, I, predložiti prošnjo in sicer do 15. februarja t. l.

Zabavni večer v Nabrežini

Prosvetno društvo «Kamnolom» v Nabrežini priredi danes 3. t. m. od 20. do 4. ure zjutraj v nabrežinski kino dvorani zabavni večer z raznimi šaljivimi točkami in plesom. Posloval bo dobro založen buffet. Vabljeno je vse prebivalstvo.

TEDEN DNI SINDIKALNEGA DELOVANJA

V TEKU SO POGAJANJA ZA UVEDBO premične lestvice za drag. doklado

Pogajanja se vršijo v Rimu - Sporazum bo avtomatično stopil v veljavo tudi na STO - Sporazum za tiskarske delavce - Nameščenci krajevnih javnih ustanov še čakajo - Delavska solidarnost pri DILFI - Sindikalni sestanki na podeželju

Pretekli teden so se začela v Rimu pogajanja med Splošno italijansko zvezo dela (CGIL) in Confindustrio glede uvedbe premične lestvice za prilagoditev draginjske doklade indeksu cen osnovnim življenskim potrebščinam. Pogajanj so se udeležili tudi predstavniki tržaških sindikalnih organizacij. Za ES je bil prisoten tov. Radich. Kakor izgleda se bodo pogajanja zaključila prav te dni. Sporazum, ki bo dosežen za Italijansko republiko bo stopil tokrat avtomatično v veljavo tudi na našem Ozemlju.

V ponedeljek bo v uradih Zveze industrijcev sestanek s sindikalnimi zastopniki glede razširitve na naše Ozemlje sporazuma za tiskarske delavce, ki je bil sklenjen pred kratkim v Italijanski republiki. Navedeni sporazum, ki mora stopiti v veljavo tudi na STO je nedvomno sad odločne in enotne borbe vseh tiskarskih delavcev in njihove razredne organizacije Splošne italijanske zveze dela. Svoj doprinos pa so dali tudi tržaški tiskarski delavci, ki so se kompaktno pridružili italijanskim tovarišem ter združeno izvojevali pomembno zmago. Tukajšnje sindikalne organizacije zahtevajo obenem, naj se ta sporazum uvede tudi v dveh tržaških podjetjih, ki tiskajo dnevnike.

Vprašanje nameščencev krajevnih javnih ustanov je po izrecni krivdi VU še danes nerešeno. Kakor znano, so sindikalne organizacije pristale na kompromisne predloge conskega predsedstva, ki so bili tudi že predloženi VU. Vendar pa VU še do danes ni dala nikakega odgovora. Nameščenci bodo pač prisiljeni, da ponovno poostrijo agitacijo.

Ravnateljstvo podjetja DILFI je sklenilo, da odpusti 5 delavcev ter da odstavi z dela za nedoločen čas še nadaljna 2 delavca. Vse nameščeno delavstvo je dokazalo ob tej priliki ne samo globoko razredno zavest, marveč tudi svoj plemeniti čut neomejene solidarnosti. Ceprav delajo z znižanim urnikom 40 delovnih ur, so bili pripravljeni še nadalje znižati delovne ure le da preprečijo nameravane odpuste svojih tovarišev. Toda ravnateljstvo ni hotelo sprejeti niti tega predloga, marveč vztraja pri svojem sklepu. Zaradi tega se bodo delavci na posebnem zborovanju sporazumeli glede nadaljnje obrambe prizadetih tovarišev.

Nečuveni ukrepi, ki jih je povzela francoska vlada napram mednarodni sindikalni, mladinski in ženski organizaciji, so izzvali tudi med tržaškim delavstvom pravi val ogorčenja, ki se odraža v neštetih protestnih resolucijah, odobrenih v vseh tovarnah in deloviščih. Med prve prištevamo resolucijo ZES, sledijo resolucije delavcev Tovarne strojev, Arzenala, ACEGAT-a, itd.

V soboto je bil v Domju sestanek kmetov in delavcev. Stevilnim udeležencem je o kmečkih problemih govoril tov. Gerbec, ki je obravnaval tudi vprašanje razlastitve zemljišč v Zavljah ter prikazal prizadevanja Zveze malih posestnikov za ugodno rešitev vseh zadevnih spornih vprašanj. Tov. Calabria pa je orisal splošni politični in sindikalni položaj, tudi z ozirom na titovske poskuse rušenja enotnosti delavsko-kmečkih vrst.

V nedeljo popoldne pa je bil sklican sestanek v Hrevatinih. Kljub slabemu vremena je bila udeležba dobra. Tov. Gerbec je obravnaval pereče probleme kmetov, tov. Gombač pa probleme upokojencev. Ta sestanek je organizirala ZES.

Pojavila se je slinovka

V tržaških predmestjih, zlasti pri Sv. M. Magdaleni spodnji ter na Katinari in v Dolini se je pretekli teden pojavila goveja bolezen «slinavka», ki je, kot je gotovo vsem kmetom znano, zelo nalezljiva bolezen in utegne povzročiti hude posledice. Poleg goved ta bolezen škoduje tudi prašičkom, ovcam in kozam. Proti bolezni je treba živino takoj cepiti s posebnim cepivom. Toda to še ni dovolj. Predvsem je treba preprečiti vsakršno kretanje živine izven hleva. V okužene hleve ne smejo vstopiti tujci, ker sicer lahko prenesejo bacile tudi v druge se ne okužene kraje in hleve.

Opozarjamo kmete, naj morebitne znake okuženja takoj javijo občinskemu živinozdravniku.

Pretekli petek popoldne (ko je bil naš list že v tisku) je dolinska občinska uprava podvzela potrebne ukrepe.

SLOVENSKI STROKOVNI TEČAJ V KRIŽU

PRESKRBETI JE TREBA primerno šolsko opremo

Že pred časom je bil ustanovljen slovenski strokovni tečaj v Križu za 20 otrok. Vendar se tozadevne oblasti še danes niso zmenile, da bi preskrbele, da bi se dostojno vršil. Ta tečaj deli učilnico z nekim razredom slovenske osnovne šole, ni pa še danes prejel od šolskih oblasti ali od občine nobene primerne opreme niti, kar je nujno potrebnega. Po vasi se zelo govori, kako razkošno so oblasti opremile razred in pisarno italijanskega strokovnega tečaja ter se sprašujejo, zakaj vendar oblasti tako zanemarjajo slovensko šolo. Ceprav se zaradi tega pouk vseeno redno vrši, ni mogoče, da bi profesorji nudili otrokom zadostno izobrazbo, če ne razpolagajo s primerno opremo. Poleg tega gre seveda tudi za obstoj kriškega tečaja; kajti italijanski šovinistični krogi ki delujejo tudi v šolskem aparatu italijanskega strokovnega tečaja v Križu, skušajo vplivati na starše, češ da slovenska šola ne more nuditi kvalitetno dobrega pouka, zlasti ne stvarnega, če ne razpolaga s potrebnim materialom. Tako skušajo pritegniti slovenske tečajnike v italijansko šolo.

Važno je torej, da se tozadevne slovenske šolske oblasti za stvar zavzemejo: one so predvsem odgovorne za kvalitetno izboljšanje strokovnih tečajev in za obstoj slovenskih šol na našem ozemlju!

Življenje Partije

Pretekli teden je imela svoj kongres sekcija iz RICMANJ. Podana je bila konkretna analiza političnega položaja v vseh vaseh, ki spadajo v sekcijski delokrog. Iz tega so bil nato povzeti važni sklepi za nadaljno okrepitev naše Partije, ki bo na ta način še uspešneje izpolnila vse bodoče naloge v borbi za mir in osnovne pravice ljudstva.

Na kongresu so bile predložene tri prošnje za sprejem v Partijo, kar predstavlja obenem pozitiven doprinos v kampanji za razčiritev Partije. Pri razdeljevanju izkaznic je povzel besedo izmed starejših članov Partije, ki je se posebno podčrtal važnost partijiske izkaznice ter prikazal temeljne naloge vsakega komunista, ki so še posebno važne prav v borbi proti titofašistom.

Na kongresu je zastopal IK Partije tov. Angel Blažina.

Sekcija z OPCIN je imela svoj kongres v nedeljo 28. jan. Tov. Malalan je podal dobro politično-organizacijsko poročilo, kjer je v luči kritike in samokritike prikazal dosedanje delo in uspehe ter slabosti in pomanjkljivosti. Podčrtal je važnost organizacijskega dela ter ideološkega izpopolnjevanja vseh tovarišev. Poudaril je nujno potrebo večje revolucionarne budnosti in odločnejše borbe bodisi proti titofašistom kakor tudi proti belčkom. V partijske vrste je treba pritegniti večje število mladine in žena ter posvetiti še večjo pozornost kulturnemu razvoju in prosvetnemu delovanju. Podana je bila tudi pozitivna kritika glede širjenja tiska. Nakazane so bile nadalje velike možnosti, ki obstojajo za razširitev partijskih vrst z novimi tovariši in tovarišicami, katerim se je do sedaj posvečalo vse premalo paznje. Sledila je konkretna diskusija ter volitve sekcijskega komiteja. Za IK je bil prisoten tov. Blažina.

V ponedeljek 29. t. m. je bil kongres sekcije MAGDALENE. Izčrpno politično in organizacijsko poročilo je podal sekretar tov. Fon. V luči samokritike je prikazal dosedanje uspehe ter podal kritično analizo nekaterih organizacijskih napak, ki se morajo odpraviti. V diskusijo je poseglo prilično deset tovarišev, ki so se dotaknili raznih problemov, kot širjenja tiska, podrobnega dela med množicami in potrebe obrambe Partije in njenih članov pred obrekovanjem sovražnika in izdajalcev, ki skušajo s tem rušiti enotnost Partije in delavskega razreda.

Tov. Zvonko, ki je na tem kongresu zastopal IK je nakazal smernice za bodoče in uspešnejše delovanje.

Sekcija z GRETE je imela kongres 23. jan. Kljub slabemu vremenu je bila udeležba polnoštevilna. V poročilu, ki ga je podal tov. Tribusson je poudarjena potreba razširitve Partije z mladimi silami. Izčrpno so bila tudi nakazana organizacijska vprašanja celic. V obširni diskusiji je prišla do izraza med drugim tudi pozitivna kritika zaradi odsotnosti tovarišev na celičnih sestankih in pomanjkljivega delovanja prosvetnega društva. V diskusiji je posegel tudi tov. Balbi, ki je pravilno nakazal obstoječe možnosti za nadaljni razvoj Partije. Sledile so nato volitve novega sekcijskega komiteja.

Pretekli teden je bil tudi kongres sekcije SV. VIDA. Poročilo je podal tov. Cocetti, ki je poznan kot požrtvovalen aktivist. Sekcija Sv. Vida je namreč med prvimi zaključila razdeljevanje izkaznic. Temu uspehu so znatno pripomogli celični komiteji Tovarne strojev in Arzenala, kjer se odlikujeta tov. Grusovin Dario in Donadel Galliano. Poročilu sekretarja je sledila diskusija, v kateri je bila izražena kritika in samokritika poedinih tovarišev Spregovoril je tudi tov Destradi, nakar so bile volitve sekcijskega komiteja.

Na kongresu sekcije TOMAZICA, ki je bil preteklo soboto, je bil prisoten tudi tov. Vidali. V častno predsedstvo kongresa so bili izvoljeni padli tovariši, na čelu s tov. Frausinom, Arso Jovanovičem in Gigante. Iz poročila je med drugim razvidno, da je Partija v tej sekciji znatno razširila svoj vpliv med množicami ter izboljšala delovanje v pogledu enotnosti delavskega razreda. V zaključni resoluciji so podane smernice za bodoče delo, posebno med ženami in slovenskim prebivalstvom. V diskusijo je posegel tudi tov. Vidali ki je nakazal v luči kritike in samokritike smernice za bodoče borbe.

Odgov. urednik DUSAN KODRIC
Založništvo «DELA»
Tiska Tip. Adriatica - Rismondo 14.
Dovoljenje A. I. B.

Za teden dni

Sobota 3 Blaž
Nedelja 4 Gilbert
Ponedeljek 5 Agata
Torek 6 Doroteja (mlaj)
Sreda 7 Romuald
Četrtek 8 Janez
Petek 9 Apolonija
(Povprečna dolžina dneva ur 9.50)

ZGODOVINSKI DNEVI:

3. 1785. se je rodil v Ljubljani v Zgornji Šiški, Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik in utemeljitelj slovenskega časnikarstva.
4. 1881. se je rodil K. D. Vorošilov, maršal Sovjetske zveze.
8. 1849. je umrl v Kranju največji slovenski pesnik dr. France Prešeren.
8. 1838. se je rodil genijalni ruski učenjak-kemik D. I. Mendelejev.
9. 1871. se je rodil Fran S. Finžgar, slovenski pisatelj.
9. 1881. se je rodil slavni ruski pisatelj F. M. Dostojevski.

RADIO ODDAJE

TRST II.
Val. dol. 343,9

SOBOTA: 13.20 Šramel kvintet Veseli godci; 10. Programski periskop. 21. Sobotni večer; 22. Vesela glasba za

NEDELJA: 9. Kmetijska oddaja; 11.30 Aktualnosti; 12. Od melodije do melodije; 18.30 Oddaja za najmlajše; 21. Z domače knjižne police - Franc Saleški Finžgar; 22, Paganini: Koncert št. 1. v D-duru; 23. Nočne plošče.

PONEDELJEK: 19. Iz filmskega sveta; 20.45 Donizetti: «Lucia di Lamermoor», opera v treh dejan